

دَٿورا اور بِل ٿورا وکھو ٺهري

PDFBOOKSFREE.PK

عبداللہ جان مغموم
ترغہ استیاز

۷ اگست ۲۰۰۰

7 اگست 2000

د تور اوریل تور وکیتو خبری

عبدالله جان مغموم
تمغه امتیاز

ان سے اللہ کی قسم ہے کہ
میں دریائے کوہ

کابل / فتح

24.1.2002

تمهيد

دَ تور اوربل تورو کتو خبرې
شومره خوبې دي د تير و خبرې

د نيمې شپې په خاموشي کښې کله
نغمې نغمې شي د بنگړو خبرې

تړون

د هغو نیمګړو نیمه خواؤ اړمانونو
په نوم چې وخت بې وخته زما په زړه
کښې لکه د یو طوفان راپورته شوي دي
اؤ بیا په خپله قلاړ شوي دي

مغموم

فهرست

۱۱	پېغله	اياز داؤد زه
۲۲	د روماني شاعر (د لويپتوخيږي)	صابر شاه صابر
۳۰	د تور اوريل توس وکمتوخيږي	عبدالله جامنوم
۳۷	لويه خدايه لويه خدايه	
۳۹	ورپي زلموواني خاورې ايرې کړې	
۴۰	بس يو پو ته غوندي خندا اوکړه ته	
۴۱	داسي په ما ياندي وختونه راغلل	
۴۲	اول به زبه سره صلاح کوهم	
۴۳	نشي نشي سوده نشي دي منم	
۴۴	بيا مي ارادي جوړې نن لواتي شوې	
۴۵	تکي تورې شي کړې تا	
۴۶	شپه د انتظار په شوگير و تېروم	
۴۷	ته چي زلفي راخوړې کړې تورې شي	
۴۸	وېم چي ستاد نياهم اوسوزوم زبه کړم	
۴۹	چي ستار زلفي ولونه ولونه اونري کمخي شي	
۵۰	گلان ټول زني ازني شول	

- ۵۱ ستا د زلفو سلسلې دي
- ۵۲ چې واره توپدې پې اختیاره تختېدې
- ۵۳ تنهاری چې دي مگرې او غمونه داسره دي
- ۵۴ پر هرونه جوړوي زړه کښې زخمونه جوړوي
- ۵۵ ستا د مسکا ستا د خندا نه قربان
- ۵۶ کله کله راته اوکوري مسکې شي
- ۵۷ د زړه تسکین په مخانو کښې نه و
- ۶۰ کله کله چې دا زړه داسې خفه شي
- ۶۲ مست شم د پازېو د شرنگا سره
- ۶۳ چې ستا خندا زما ژړا ونه شوه
- ۶۴ په حوله کښې اوه په زړه زخمونه لرم
- ۶۵ را غلې ورځې شپې د پرېشاني زما
- ۶۶ ستا د وصال په رنگینو کښې موسم
- ۶۷ دا د زلفو سلسلې چې را خورې شي
- ۶۸ مینې دې اسانې راته کړانې کړې
- ۶۹ رقیب چې ماله نن پیغوس را کوي
- ۷۰ شمع بلبې د زړه د پاره
- ۷۱ اوڅکه موند دې نوي ژوند دې دې اوبو کښې
- ۷۲ نغمې نغمې دې د بلل خیرې
- ۷۳ راتمه ما بنام دې د غمونو سره
- ۷۴ تورې تیاري راته فنا بنکاري

- ۷۵ خدايه ترخوبه نوڅرېږن مه زه
- ۷۶ کله د ژبې يي څه مَسکې نمونه دي
- ۷۷ رنځې او بڼې يي ځلېږي په ککو کښې
- ۷۹ راشي راته او کوري مَسکې نه شي
- ۸۰ بيا دې يادونو سلسلې جوړې کړې
- ۸۲ نور دې اے ژوندونه په سجدو نه تېروم
- ۸۳ بېلانه کښې څه دا هسې چل په ماشي
- ۸۵ نن په فضا کښې رنکينې ښکاري
- ۸۶ راځئ ستوی وچې اوده شو شپه پخه شوه
- ۸۷ چاته شراب چاته کاسې ښکارېدې
- ۸۸ چرته چې زلزل غوندې پېدا شي حوصله کښې
- ۹۰ هر طرف ته کورم مايوس دی او غمونه دي
- ۹۱ ما په زير زير ورته کتلې نه شو
- ۹۲ خدايه يوڅو ورځې ژوندون دې ډاکړو
- ۹۵ مکو ساقې نن راته نامه کوه
- ۹۶ دا خو څه غم نه دے چې تېرې کړم
- ۹۷ څه ژړا شي څه سلگي شي
- ۹۹ را غله غمونه جوړې نور را غله
- ۱۰۰ هغې وېر تهمت په ما پورې شو
- ۱۰۱ ځکه يي دېرې پر پشانې شي کنه
- ۱۰۲ ځکه زمانه نن ژړا هېره شوه -

- ۱۰۳ اول ٿريا وي بيا سلگي شي ڪنه
- ۱۰۴ ڪٿ هڙهو ڊي غم دَحنه په ورتي شي
- ۱۰۵ ستاد اوريل دا پر پشافي مزه ڪه
- ۱۰۶ په محفل ڪنبي بلبدي ته
- ۱۰۸ دڙه تسيڪن په منجانو ڪنبي لٽوم
- ۱۱۰ دُنياد اُميدونو ڇي ڇٽه ورانه عوندِي بڪاري
- ۱۱۱ ڀنڌ ڊي انگار د اقرارونو ڇني
- ۱۱۲ د نڀي بدِي حساب شي په عقيلي ڪنبي
- ۱۱۳ دانو غلط ڊي ڇي خند لے نه شم
- ۱۱۵ ڇٽه له زما د مرگ سوالونه ڪوي
- ۱۱۶ ڇٽه په ٿريا ڇٽه په زاروتپره شوه
- ۱۱۷ په بناستته مح د شين خالي ڇي قسم
- ۱۱۸ د دڙه د غم رانه ٽپوس مه ڪوئي
- ۱۱۹ ٽوڪ ورته سور ٽوڪ ورته شين وايي
- ۱۲۰ شپي د پلٽانه دومره (وڊڊي) ڊي راڻه
- ۱۲۱ ارمانونه ڇي ڇي خاوري شي ايري شي
- ۱۲۲ سپوڊمي سره خبري
- ۱۲۴ بن خو ڇي پڻ د غم
- ۱۲۶ تعبير
- ۱۲۷ واده
- ۱۲۹ د مه
- ۱۳۱ د خٽڪو زمڪي ته خطاب

پڦله

د پڦلغلوب کور دې ودان اوسي تل
چې ږي د پڦلغونو نغمې بوږې کړې

د مغموم په شاعري د پڦلغې او پڦلغلوب خيال داسې وزغور د
چې دهغه هر شعر هره مصرعه او هر غزل په خپله يوه بېکلي نازولې پڦله
ښکاري. په پڦلغې چې د پڦلغلوب چپه راشي نو پڦله بيا پڦله پاتې نه شي
بېکي يې مسته شان نغمه شي. هم دغه د قن او موسيقۍ امتزاج چې مغموم
ږي د پڦلغې په وجود کېنې بيا مومي. دهغه غزل ته ږي بې سياله ښکلا او عمومي
مقبوليت بخښلې ده. نو پڦله د زمانو داسې د مشرق په شاعري کېنې
د معشوقي محبوبا - دلبر - دلربا ښکار او داسې په نورو نامو او علاشو
ياده شوې ده. دهغې نازونه ادا کاتي زده دي. د زړونو لوستل
او د مېنانو وژل ږي کار ده. چې وفايي او وعده خلافي ږي خاص
شعار دي. دغه پڦلغې په هره زمانه او هر دور کېنې د خپل
پڦلغلوب او ښکلا نوښتونه غږ ولي دي. نو سره د دې
ټولو خصوصياتو پڦله د شاعر په نظر کېنې هم هغه پڦله ده

لکه چي يو عام انسان ځواني په مخه انستې پېغلې ته په کاسيرو
 نظرونو کورې - د پېغلې د وصال تمنا د مېن د پا کي مينې آخري
 منزل، اود انساني ژوند د ارتقاء معراج گڼل شي - د پېغلې نه
 فطري اقتضاء هم دغه کېد ۛ شوه - نو تن زمانې دومره پېر
 رونهوړو - انسان د فطرت نه دومره لرې لاړو - مشيني دور مضو^{عيت}
 دومره عام کړو چي د فطرت پېدا انسان د فطرت په غېږه کښې آرام
 کولو د پاره د تخيل د بلند وته هم تېر شو اود او هامو په خسرو
 کښې د فطري اقتضاء کانو په لټون پسې ورک شو - دغه وجه ده
 چي دنن د زلمي شاعر قوت واهه يو پېغله، پېغله نه بلکه يوه
 نغمه تصور کوي اود نغمې نه چي روحاني تسکين سرچشمه ده،
 د جنسي تسکين موهمه اقتضاء کوي او وايي چي ه

د پېغلې توب کور دې ودان اوسي تل

چي ئې د پېغلو نه نغمې جوړې کړې

ته يو هېڼ م چي د نفسياتو صبا تي ماهران به د تنني دور تجزيه
 او د دغه تجزيې په رڼا کښې د مغموم د دې الهايي شعر تشرېح
 په څه څه ډول کوي - خوزه په خپله په دې نتيجه رسېد ل یم
 چي د مغموم شاعري هم لکه د مشرق رښتوني شاعري ده او
 هر رښتوني فن هم د شاعر او فنکار د ژوند رښتوني آينه ده)
 مغموم د ماشوم والي راسې د رسم ورواج په سنگينو قلاکانو او
 د اخلاقياتو او عقائدو په فولادي پنجره کښې داسې بند پاتې
 شو ۛ د ۛ چي هغه د پېغلې توب د حرارت نه هلو وځير نه شو.

هغه ڀڼغله دلرې نه ليدلې ده، د دومره لرې نه چې دهغه په خيال د انساني هوسونو رسائي ورته هډو امکان نه لري - هم دغه وجه ده چې مغموم ڀڼغله يوه مجسمه نيکلا، يوه مسته نغمه گڼي چې تل تر تله د هر قيد و بند نه په امان پاتې شوې ده - دې سره سره د ډېر ځلي د موندلو او ځپلو لوظري اقتضاء هم د هغه په تخت اشعوس گڼي داسې په غزوونو ده چې حثه وينې نو ځپلې ورته ښکاري - دهغه په وژدان د ډېر غلتوب خيال داسې سور دے چې دهغه هر فنکارانه تخليق هم د ډېر ځلي د خيال نه زير پړي او ځکه دهغه غزل د ډېر غلو سره خبرې ته بلکې د ډېر ځلي د ښکلا، دهغې دستې خواني او دهغې د نغمه ځين وجود درېو او پراخو عکسونو مجموعه (الېم) معلومېږي -

د مغموم د غزلونو ډېر ځلي هغه ځي اکثر د "کله" په نامه مخاطب کوي يو مخصوص شخصيت نه شي کېدای - دا د ښکلا دهغه د لوړ تصور مجسمه ده چې هر صوفي هر عالم هر فنکار او هر دُخس او رښتين توپ طلبکار په لټون کې دے - په رنگ رنگ او ډول ډول نومونو ځي ياده کړې ده - او دغه "لټون" او دغه "ياد" په رنگ رنگ نظريې قسما قسم فلسفې او بې سياله فنکارانه شاهکارونه په هر دور په هر زمانه په هر ملک او هر قوم کې زېږېدلې دي - د ښکلا دغه لوړ تصور د بنيادمو ايکي يو مرکزي خيال پاتې شوی دے - او هم دغه يو "مرکزي خيال" د بې آدمو د "وجداني وحدت" ژوند د دليل دے فرق صرف دواړو

دے ۽ ڇڻي نورو "مثاليت پسند و" دغه بنگلاد انساني ٿر وند نه
 لري ڌفكري تخليق توياد اوهايم او اُلهايم وارداتويه پڪرونو
 ڪنڀي لٽوله او مغموم ڳي هم دڊي دنيا به پڻغلو ڪنڀي لٽوي۔
 دهغه دڙهه مراد دغه دنوي زمانې پڻغلو پٽ ڪر ۽ دے هم ڌ
 هغوي نه ڳي غواري او لٽوي ڳي نويه دغه پڻغلو ڪنڀي
 هغه پڻغلو ڪومر يوه ده ڇڻي ڌ مغموم دنگلاد دتصور مجسمه
 ثابت شي۔ هم دا به پڻغلو ڪنڀي ڌ پڻغلو ٿون ڇڻي نه ڳي
 موي۔ هم دا پڻغلي، پڻغلي نه پلي نغمي ڪنڀي ڌ مغموم
 ڌ ٿر وند او شاعري هغه خصوصيات دي ڇڻي چرته ڌ "مثاليت
 پسندي" (و حقيقت پسندي رنگين رفقونه يو ڄاڻ ڪنڀي۔
 سره دڊي ٿولو خيدور (مغموم ڇڻي ڄاڻ واري نويه شعوري
 طور ڳي واري)۔ هغه مجذوب شاعر نه دے۔ ڄاڻ ڇڻي واري يڪي
 نورباندي پوهنڀي۔ ديهداري به عالم ڪنڀي فنڪارانه تخليق
 ڪوي۔ هغه به خيلو نفسياتي ڪشالو هم آگاه دے۔ ڇيلي نظرياتي
 لانجي هم پڻڀي (ودخيل فن ڌ قدر و نونه هم آگاه دے۔
 راڻي ڇڻي دهغه به خيلو الفاظو ڪنڀي دهغه ڌ شاعري او
 ٿر وند پڇله ڌ خيلو دعوي او نظريو ثبوت اولٽوؤ۔ مغموم
 ڌ شعر دليڪو به وخت ڄاڻ ڪيفيت محسوسي ۽ واري ڇڻي "ڙهه
 هغه وخت شعر يڪم ڇڻي ڄاڻ وخت شعر ما به يڪلو ميوڻ ڪري۔
 (وهر ڪله ڇڻي داسي حالت راشي نو بيا دخيل اشنا به تصور ڪنڀي
 داسي غرق شمع ڇڻي دنيا و ماڻهانه بي خبريم۔ به هغه وخت

زہ ۱۱ محسوسوم ۾ ڇي زما ٻيلي زما پيه وڙاندڻي ولاڙه ده (وزہ لگي ۾
 دهنڻي سره خبري کوم - (وخته وخت ۾) ديکونه اوزگارشم
 نوپه هغه وخت داسي تسكين محسوسوم لکي ۾ ڇي مایو ڇڀر لوڻي
 کارکڻي وي (ودڻي نه پس يکلي شعرونه بيا بيا لولم (ودا بيا
 بيا نوستل زما زپه ته هريو وار يو نوڻي تسكين وڙکوي “

راڻي ۾ ڇي ۱۱ اوکورو ۾ ڇي د مغموم د غه اشنا شوک د ۱۱
 ۾ ڇي د شعر ديکونه وخت دهنڻي په تصورکڻي ددنيا (وما فيهمانه
 ناخبره وي - (وهه ٻيلي شوک ده ۾ ڇي د شعر ديکونه وخت
 ورته مڱڻي ولاڙه وي مغموم وائي ۾ ڇي زما پيه زپه کڻي يو
 داسي درد د ۱۱ ڇي درد ډډا کوونکي نه زه نه ۾ ڇي خبر -
 زه نه ۾ ڇي پوڻي زه په ڇا مڱڻي ۾ - زه نه ۾ ڇي پوڻي هغه
 شوک ده ۾ ڇي د ڇا ياد زما احساسات او زما زپه هروخت ناقلار
 ساقي - زما دخيال مڱڻي “ پڙه “ زما پيه زپه کڻي شته - زما پيه
 د مانع کڻي شته خو پيه سترگو ۾ (انه ده يداڻي)، وڻي بيا هم دهنڻي
 تصور او دهنڻي يادما پيه وٺلو مجبوره وي - مانع ديکونه بلنه
 راڻي -

د مغموم دخيال وٺا کانو نه هم دا معلوم ۾ ڇي دهنڻي د
 شاعري “ زپه پڙه “ هم هغه د ڇا زلمي شاعر “ دخيال ډډي ۾ ڇي
 هغه ۾ ڇي کڻي يو عڪس د ۱۱ - خو فرق صرف هم دومره
 د ۱۱ ڇي دخيال ٻيلي دخيالونو نه هم پيه بره او سڀني (وشاعر
 ته پيه طنزيه لهجه کڻي وائي ۾ ڇي

شاعره مائه به تہ شاء رار سپی

زہ د عنقا پہ اشیا نو کینی اوسم

خود مغموم ”پہفلسہ“ ہم د مغموم خواؤ شاہینلو کینی
اوسی او لتون پی ہم پہ دغه خواؤ شاہینلو کینی کوی۔ او د
موند او قوی اُمید پی لوی حُکْم خواؤ پی

خوب خندا به پہ مغموم باند پی حرام کبی

یوہ پہلہ به پیداشی جینکو کینی

عبداللہ جان مغموم د پسنوسہ بنار نہ ثلوسہ میلہ قطب تہ
پہ یو وروکی کلی کینی چچی دارمگی نومبزی او د خیلو پہ تپہ
کینی د ورسک رو د پاسہ پروت دے پہ یو پی در نہ او معز نہ
کوسہ فز کینی پیداشو دے۔ نن صبا بہ پی خٹہ کم زیات
۳۰ کالہ عمروی زہ مغموم د ماشوم والی راسی پشتم۔ د
هغه سرہ دوہو کوالی نہ زما د زہ تہون دومرہ زیات دے
چچی د هغه ہرہ کمزوری ماتہ یو لوئے صفت بنکاری۔ دغه
وجہ دہ چچی ماکلہ ہم د مغموم پہ شاعری د خٹہ یکلو دپاڑ
قلم را خستے دے نو هغه منع کپے یم چچی تہ زما د شاعری پہ
حقلہ دیو غیر جانیدار نقاد کردار تہ شچی ادا کو پی خورہ ورتہ
وہم چچی مغموم زہ لانتقاد کلہ وم۔ زہ خو پہ فن مہن یم
او چرتہ چچی فنکار تہ خو پی وینم نو سندر پی پی وایم دلہ
زہ د هغه اشنایان تہ ہم معافی غوارم شوک چچی د خیل
لوئے علم پہ رہا کینی د مغموم پہ فن کینی خٹہ کمزوری وینی۔

نو وٻيل ٻي داڇي ڪه ڪه مغموم صٻ ڪ وروڪوالي ما حول هرڻو
 شاعرانه نه ۽ - اوڇاڇي دهغه ڪله ييد لے وي دهغه ڪورني
 دستخو مذهبي پابندونه آگاه وي نو هغوي به زما دي خبري
 سره اتفاق اوکري چي مغموم دماشوم والي په ماحول کني
 همدو شاعري گنجائش نه ۽ ۽ خو سره ددي هم مغموم
 طبيعت دهلڪواتر نه شاعرانه ۽ او اکثر به مونخيري هم په
 شعر شاعري ڪولي نو په ڪال ۱۹۴۴ء کني چي دهغه ڇه لوي او
 غزل ٻي ۽ اوڙپي نو دهغي ورڇي نه موخيال او فکر ملڪرتيا
 هم پيدا شوه هغه ورڇ ده اون ورڇ ده چي مغموم زما زبه ته
 دومره را جوخت دے چي زه ٻي دخيل ڄان نه بيل شخصيت نه شم
 محسوس ۽ - اوس چي هم ڪه هغه په حقله ڇه ليکڪ نو لکه چي
 دڄان ستاين ڪوم - ڄان خلق دهرچانه بنه پيڻي ۽ زه
 مغموم دهرچانه بنه پيڻم -

زه چي مغموم باند ٻي ڇه ليکڪ يا ڪه هغه ڪلام لولم نو دهغه
 خنده رويه ڇهره راته وړاندي ولايه وي ڪه هرڻو ٻي هيروم
 هير ٻي ٻي نه - او چي ٻي نه شم هيرول نو ڪه هغه متعلق
 غير جانبدار ۽ را ٻي هم نه شم ڇرڪندول مغموم زما (شناد ۽ -
 اشنا به ڏوڪ ڇنگه هير ڪري - مغموم واي -

۽ - اشنا ٻي ڄان دے زه به ڄان هيروم

خدا ٻڳو جهان نه دے چي هير ٻي ڪرم

ڪ مغموم په شاعري کني دڪلي وال ژوند عڪس ڇرڪند بڪاري

هغه د خپل ماحول مطالعه ډېره ښه کړې ده او دغه مطالعه
 په ډېر ښه ډول په خپلو شعرونو کې څرګنده وي. په کلونې
 د پېغلې ديدار يا نو په ګودر کې يې يا د ګوټي په چټ او يا بيا
 د ګلي د ګورونو د ډولونه هم چټ وي نو ګله ناکله د ډول
 نه هم سر را هسکوي، ځکه نومغوم خپلې ګلي واپلې پېغلې ته
 وايي - ه

څه خوباته کړه په دېوال او ګوره

ستا د ګوټي سره تېرېن مه زه

وايي چې پېغله د خټو جوړه کړې نو هم ښه وي خو د پېغلې
 سره چې ښائست هم مگره شي نو بيا خو هغه د مغوم څېره
 چې ښائست او پېغلې سره يوځای شي ه

هره پېغله يوه مسته شان نغمه شي

د پېغلې تصور که چېرې مخکې او وېلې شول د مغوم په ګلام کېږي
 ډېر او چټ دے - هغه د پېغلې نه هېر و د جنسي خواهش خيال
 قدر هم نشي کولې - پېغله بس يو خيال دے، يو تصور دے، يو
 ښکله تصور - خو مغوم هم څه ارمان لري - د خپلې
 خيالي پېغلې په خټه څه هوسونه لري - راشي او ګوري څومره
 ښکله ارمان او مثالي هوس لري - وايي چې ه

ه ما نو يو ګل د پسرلي کړې ربه

چې بيا د پېغلو په کټو کېږي او سم

د خيالي پېغلې تصور د مغوم په خيال کېږي دومره يونخ شوی

دے ڇي ڪله ڪله دغه ڀڳله ڀه گهوا هم (وويني) نو وائي ڇي

ستا دپازيب ڀه هريوشنگ ڀي قسم

رڙه ڏي نشه ڪرم ڀه نشوڪڻي اوسم

ڊڀڳلو ڀڳلتوب ڏي خدا ۽ هم ڊڀڳلو نصيب ڪري - مغموم

ڊڀڳلتوب ڊڀڳلو وهسه هم نه لري ڀڳله اوڀڳلتوب

ورته گل او گل خانگه بڪاري - گل دگل ڀه خانگه ڪڻي بيه بڪاري -

ڪه شوڪو ڇي يا بويو ڇي نو ميا وڃي ڀڳله لکه دگل

هم ڏکڻو دپاره ڀيڻا ده - اويو معمولي گل هم د *Wordsworth*

غوندي (حساسي) بنياد موته دارنگ (حساسات ورجيني) ڇي دينا

نه ڇي عاجزه وي - (وشايد ڇي) دغه ژور (حساسات ڀه) بنده

حده ڀهوشي غوندي راوي او حڪه ڇي (ظهار نه شي) ڪو لے -

مغموم ڊڀڳلو ڀه ليد و هم هغه ڪيفيت محسوسي ڪوم به

ڇي *Wordsworth* دگل ڀه ليد و محسوسولو حڪه 'نو وائي

ڇي: ۽ ڊڀڳلتوب مو خدا ۽ نصيب ڪر ڀڳلو

رڙه مو نشه ڪرم ڀه نشوڪڻي اوسم

يو اڇي ڊڀڳلو ڀه ليد و مغموم ڊڀڳلتوب نه محسوسي

بلڪه ڇي ڊڀڳلو د بنائت خبري قدر له واوري نو هم ڇي

فڪريوسي د خان نه ورک شافي شي نو ڀه دسي موقعه مغموم

وائي ۽

ڇي ڊڀڳلو د بنائت ڏکو شروع شي

را ڀيڻا (شي) يو جنون غوندي ڀه ماڪڻي

مغموم چي په چمن ورکړ شي او د سروو قطارونه او ويني
 د گمان ټي راشي چي کني پېغلې ولاړې دي - او چي خه وخت
 به نو د شي او پوښتي شي چي دا خو پېغلې نه دي بډکي سروې
 ولاړې دي نو (ووايي) چي د دې سروو د چا پېغلې ښاښت او
 پېغلې ته پام شوې و، نو ځکه نو پېغلې ښکارېدې ۛ

ستا ښاښت او پېغلې ته ټي چي پام شي

هره سروه د چمن پېغله جينې شي

حقه نو داده چي هم پېغله د مغموم کائنات دے - ځکه نو ورته

به پېغله کښي کائنات او په کائنات کښي پېغله ښکاري - وائي -

هر يو وار چي ورته گورمه جبران شم ۛ

کله شمع کله کله کله سپوږمي شي

(يا) پوښتي يم چي سپوږمي د خه سيالي کوي

مياشته شي نري شي نو ننګي نه شي

پېغلو کښي د مغموم د خيال پېغله او سپږمي چي د پرو وړسې

خپلي ځواني خاورې کړي دي، نو ځکه نو وائي -

ۛ وړسې زلمو ځواني خاورې اړې کړې

خدا ځي دې گونګ کړه خه له پېغلو خبرې کړې

(يا) چي رنگينې ټولې راغونډې شوې

پېغلو ترې ځان له لوپټې بورې کړې

مغموم سره دا خيالي مجلس به د مغموم په هغه شعر ختم

کېو کوم چي دا ثابتوي چي هغه شعر يکي نو شعوري طور

ڀڻي هم ڏي پڻي ڀي تصور يکي۔ ڏ موجوده زماني ڏي پڻي ڏ
دو ڪڏهن نه خڏ بنڪل خيال اخلي وائي ڀي ۽

۽

ڀي ڀي ستا ڀي تصور کڻي ڪڏي يڪم
نوهر شعر ڏ غزل ڀي دو ڪڏي شي

(اياز ڏاؤڏز ۽)

عبداللہ رحمان مغموم

روماني شاعر

د لو پيتو خبر ي

د قدر من عبداللہ جان مغموم د شعرونو، کالمونو، طنزونو،
ډرامو او افسانويو حقله د دغه خپلي ويناخيل انداز منفرد قلم کار
يا قسمتي ده چې نه هغه هومره ووېل شو نه ته او ليکلي شو نومره
چې زمونږ د ادب په معاصره دوره کېنې دده په نورو هم عمرو وېل
شوي دي، باوجود ددې چې د زمونږ د هغو مرونو په شمېر کېنې
شمارل کېږي کوم چې د "هفت پهلو" انسان يا شخصيت ټول صفتونه،
اپخونه اورنگونه لري -

د مغموم صاحب د ژوندگري گري، لجه لجه د دغه "بي ټوکه"
"بي سرکاره"، "بي د باره" ژبي په خدمت او هاندو هڅه کېنې تېره شوې
ده، هغه د خپلي ټولو (د مستي هاغه شپې ورځې چې زلمي ټي په نورو
نورو تماشو کېنې تېروي دده په پښتو لوستلو يکلو کېنې تېره کړې ده -
مغموم خپل ټول صلاحيتونه ټول وختونه د پښتو له سره زارکړي
دي هغه د ژوند ټولي منډې ټول ريارونه د پښتو له پاره کړي دي -
"ټو ټي صلي"، "بي طبعي"، "بي لالجه" هغه د هرڅه د يو ټو د نياوي غرضو،
مقصدونو حاصلولو له پاره نه دي کړي -

په پښتو ادب کېنې په موجوده وخت کېنې د مغموم صېب نوم په
 مشرانو لیکوالو کېنې راځي - دوه کم اتيا کاله عمر پې دے - د شپېتو کالو
 راسې شاعري کوي - نو د دې نه زيات د موصوف د بي غمې او ناراستې
 څه مثال کېدے شي چې دا دے په دې شپېتۍ کاله کېنې ايله اوس خپل د
 شاعرۍ يو مېه کتاب (د توس اوريل تورو کتو خبرې) چاپ کوي - او د احم
 زه په دې خبره وياړم چې که زما زور ورپسې نه وے نو دا کاغذونه به
 د لوکو او وينو خوراک شوي وو نو د پرېس غېږه به پې نه وه ليدلې -
 د عبداللہ جان مغموم د شاعرۍ پخپله موبن مجموعي راښ دا وکولے
 شو چې نه ددے د چاپ په رنگ شاعري کېږي ده او نه ددے په شان شاعرۍ
 ددے ته پس بل کوم شاعر وکړه مطلب دا دے چې مغموم صاحب يو
 ”صاحب سلوب شاعر“ دے ، نو پکار نه و دده چې ددے نه پس ددے (سلوب
 لکه زمونږ د شلمې صدۍ د ځنو نورو لويو او ”يا سلوبه“ شاعرانو
 (چې حمزه ، اجمل او قلندر په کېنې په سر کېنې راځي) نوي نسل خپل
 کېږي دي ولې يو خو دهغه د شعرو ادب د محفلونو نه لږ پاتې کېدل
 او بل د خپلې شاعرۍ په تشهير ته کولو هغه د دغه اعزاز نه محرومه
 پاتې کېږي دي خو که د ښه غور و فکر نه پس دا راښي ورکړم هيڅوک
 به پې پرې گرم نه کړي چې کومه شونځي ، سادگي ، بي ياکي (ورنگيني) د
 مغموم صاحب په شاعرۍ کېنې ليدۍ او موندۍ شي ، دغه صفت ددے د
 عمر د بل هيڅ کوم شاعر په شاعرۍ کېنې نشته زما د دې خبرې نه دې
 گوره هرگز دا مطلب څوک نه اخلي چې گني عبداللہ جان مغموم تر ټولو وے ،
 پوښتۍ او زور او شاعرۍ دے - شلمې صدۍ د پښتو د شاعرۍ په بن کېنې

داسي داسي ڪلونه تهو ڪولي دي چي په وڌ مويي تما مه پڻئونخوا
معطره ده چي شملې ڀي هسڪي تاتري سره سالي کوي - زما اصل غرض
نوداد سڄي کوم فطري روحاني خوابه او ساده والي زمونڊي شاعر
په شاعري ڪنبي پراته دي هغه ڪ نوروشاعر انوپه شاعري ڪنبي ڇو
ڪم دي -

د معصوم صاحب ڪله "يا پنگله" د هغه په زبانه ذهن او وجود
په رگ رگ ڪنبي مڻسته ده خوداشومره عجيبه خيره ده چي هم دنه پنگله
معصوم صاحب په مخانج سترگوليدلي هم ته ده او دڀي لوت سوب
دده د ماحول هغه رواجي اورواستي قلعه ڪافي دي کوي چي د معصوم صاحب
نه گهر ڇاپهره د معصوم صاحب د فڪر نه هسڪي هسڪي ولاپي دي - هغه
وخت چي د معصوم صاحب د شعر شيرينو يا پنگله بنه مڻسته وه مخو
خلق په ده ڊگهه شاعر لپلونه او الزامونه وگول - وڃي به ڀي د
د زلفو، سترگو شونڊو رخسارونو ڊکريه ڇو و شلبد لو ٽڪو ڪنبي کوي -
خودا هونيار شهسوار بيا هم ڊخيل مرام او مقام نه وانه رول شون -
ده به وڃي ره د قدرت د فن ستاينه کوم، خلق ڪه د انسان په
راس ڊجوپ شوي صم مدح ڪري کوي ره دي د دومره لوت ذات له
خودا ڊجوپ شوي شهڪار تعريف او توصيف وڃي رونه ڪرم - ڊچا سندر
چي ٽول ڪائنات وڃي - ڊچا مدح ڪري چي ٽول قدرت کوي - بنه
شاعري هغه ده کوم چي ڊهر دور هر ڀي زماني له پاره وي کوم چي
هر وخت هر حالت ڪنبي پنڌ زبگو بنه او په ڀي په ڀي لکي او معصوم صاحب
په دي خلقه خوش قسمت ده چي هغه کوم شاعري کوي هغه د يو

محدود داری یا بلبل پامته داره منت باره نه ده، هغه پاتې کېدو شاعري
 ده دهنې نه اوس هم او راتلونکيو وختونو کې به هم خلق خوند او اثر اخلي - د
 مغموم صېب شاعري د انسان او انسانيت، د محبت او صداقت په داسې داسې داسې
 بناده - د مغموم صاحب د شاعري بنيادونه د پرمختللي دي - هغه د انسان د نبضات
 سندري ويلي دي د کلاب کلاب شهره، غندل غندل خوانو، سندري پي ويلي دي
 هغه د مينې محبت سندري دي - (و مينه به خلق په هر دور کې کوي، د مينې مزه
 دومره کچه نه وي چې د نړۍ سيلۍ د يوې چپې سره تړې تړې شي چې کني مينه
 نن خلق پېژني، صابا به پي نه پېژني د دنيا بازار ولاړ د محبت په دده دي ددې بازار
 رنگ و نوسا هل چل او د ژوند هاند وهڅي په خپل ځان ځان د دغه ردي اهميت
 حيثيت او افاديت نه هم انکار نه شي کېدای -

مغموم صاحب داسې د رلفو (نگو او شونډو صفتونه هم نه
 دي کي کي کي کي دا بعضې بعضې شاعران پي کوي - د هغه سل په سل
 فيصد شعرونه د عشق د گرگړي نه تاو دي د هغه انداز چې کوم د
 په پېښو خوا کې د انداز خداي پاک صرف ددې شاعرانو ته په
 نصيب کړي دي او دغه دي يوسف (ورکزي، سيف الرحمن سليم او
 اکرام الله گران -

د توم اوربل توم وکشتو خبرې
 نومره خوږې دي د تير و خبرې
 د نيمې شپې په خاموشي کې کلي
 نغمې نغمې شي د بنگې و خبرې

مغموم صاحب چې هرڅه هم ليکلي او ويلي دي نو د پوهې (و شعور)

۵ چي ته نه ٿي نو خاموشه خاموشي وي
 نوچي راشي نو محفل کڻي رنگيني شي
 چي خبره د مطلب هجي له راشي
 نو نادانه شي ماشوم شي کي شي

د عبد الله خان مغموم شاعري د درنو درنو ٻي ٽوڀي لفظونو او
 اوبڌو (اوبڌو ٻي مفهوم، ٻي معنيٰ خبرو) او د فلسفي دگچلڪه شوو
 جناحونو نه آزاده ده، ڊهره ساده، ڊهره سانه، زبده ته کوزڊ وٺي
 زبده پنه ڪوئي شاعري ده، اولسي شاعري ورته هم نه شو وٺي
 حڪم ٻي اولسي شاعري هم ڏيو سوچم ڏاندي کڻي د هجي هم يوه
 خپله هجي وي، فني هنري اڀر ته پکيني ڊپرڪم خيال سائلي شي - ٽول
 زور ٻه کڻي په مقصد را وٺلي شي او مغموم صاحب خود اسي شاعر دے
 چي د معنيٰ او مقصد سره سره ٿي د فن نوڳونه هم کافي قوي دي - دهر
 هر شعر د ٽي ٽي نه ٿي سادگي، نفگي او رنگونه ٽڄبي - هجي به
 زور شاعري نه کوي (ونه ٿي د زور شاعري نوڳوبي - دهموسا تو
 او احساسات زيات قائل دے - اوزه دا خبره به ڊي دعويٰ ڪوم چي ڪه
 هجي به يو وخت کڻي ڊپرڪم زور شعر هم اوي - زده ورته وٺي ٻي
 به ڊي يو نظر بيا هم واپوي هجي خپله مخصوصه خندا وکري د
 مرچي خندا هم منلي شو ڊي) وٺي »پر ٻڌه صابر شاهه ڪه ٻي
 راغلي دي هجي راغلي دي اوس به ٻه کڻي ڪه هجي منافقت
 ڪو، ماچري هم خپل خيالات زحمت ڪري نه دي د فطرت به قانون
 کڻي چي ڊپر ڪو ٿي وهي ڊپر ڪري به درته راولا ٻي» (و د

هغه هم دغه عادت (و سوچ) دهغه شل فيصده شاعري د فن د تېل نه غورزولې ده که چرې مفهوم صاحب د يو « شيفت » په ځاي په بيلو بيلو وختونو کې شعر ونه ليکي بيا بيا يې کتلي بزې بزې کوڅي پي کېنې وهله نو بيا خوبه دا خبره هېو مبالغه نه وه چې دهغه د شعر سيال به د پښتو د جديد و شاعرانو په سېل کېنې هېو په نظر نه راتلونکو د بد قسمتي نه څه دهغه اصولو او څه نارامۍ (و ناوړه کارۍ) هغه د دغه « بې » نه بي برخې کېږي دے !

د عبداللہ جان مفهوم په ټوله شاعري او ذهن خلور ټيکي قابض دي دغه خلور ټيکي د موصوف د شاعري سپولونه دي - هغه چې خبره تاوکړي راتاوکړي په « لويټو » پېغله ، لاله اوکلي ، باندې او دروي ، او هم دغو خلورو ټيکو دهغه د شاعري خونده مزه اورنگيني سپواکړي ده !

خصوصاً د لويټي له پاره خو هغه دومره نوي نوي خيالونه راوپري دي چې قاري په دې مجبوره شي چې که په ژوند کېنې څه دي هغه ټول هم د لويټي د سوري لاندې پټ دي ، لويټه د حيا او پښتورومۍ نڅښه ده مفهوم صاحب د تور سر له پاره لويټه لازمي گڼي زه دلته د « موټي له خرواه » دهغه هغه شعرونه خپلو لوستونکيو ته په وړاندې بدم کوڅي مفهوم صاحب د لويټي د عظمت ، جثيت ، بناست او مقام او احتدام په حقله ويلي دي -

سنا د سرو شونډو واثر دے او د شني لويټي عکس دے

چې لمبه د تنگۍ شمعي کله شنه شي کله سره شي

تمو د لويټي چې راله راشي د شفق رنگيني لاري شي پناه شي

ۛ چي رڻڪي تي ٽولي راغوندي ٿي شولي
 پيغلو تر ٿي ڄاڻ ٿي لو پيٽي جو پي ڪڍي
 لو پيٽو باندي چي پيغلو سڀين پي وٺي راپه سرڪي
 ڏر لڻو پيٽر نظر جو ر لو پيٽو کڻي ڇوڪه ڪڍي

بهر حال خبر ٿي به ڀه لڻو و ڪو ٿي ڇي ڏ مغموم ڏ شاعري زمڪه ڇي
 مٿينه اوڻوره وره ده - ڏا زمڪه ڀه يو نظر نه شي ڪم ڪڍي - رڻه ڏا
 اعتراف ڪوم چي ڏ مغموم صاحب ڏ مڪمل جاج ٿي پاره ڄومره ڄيڻه
 اوپلڻه پڪاروه ما اوڻه ڪڍي شوه - ماڀه ڍي لڻو تنگ وخت کڻي
 هم دومره ڪول شوي ڇي ڏ هغه ڏ شعر ڏ ”پيغلي“ ڏ مخ نه ”لو پيٽه“
 نيم ڪٽو ڪڍم ڏ نو، خط و خال جائزه ٿي تاسو واخل ٿي ڏ رومان ڏ ڍي
 شهراده دغه ناوي ڄومره شڪر باره، ڄومره حسن وره ده ا

سید صابر شاہ صابر

غریب آباد تھکال

دُتور اور بِل تور وکټو خبرې

(زما هغه شاعري چې مانه چاپ کوله)

خدا ئے شته که درته دروغ وېم چې ما دا خپله شاعري
نه چاپ کوله - همدو د چاپ کولو اراده چې ته وه - خکه چې دا
زما د ځوانۍ شاعري ده، دا هغه شاعري ده چې د ځوانانو
خوښه وه او د بوداگانو بدې شوه - خکه خو به زما د
يوسف خان اورکزي (مرحوم) او د سيف الرحمن سليم خلاف په
اخبارونو کېنې مضمونونه چاپ کېدل او سرخط به ئې و ږپه
ادب کېنې گمراهي "مطلب ئې دا و چې اے خلقو خبر شئ يو
درې شاعران پسان ته راوتی دي - د پښتو ادب ئې ټکر کړو -
دو ئې بي لارې شوي دي - دا بي لارې کسان به لارې ته
راټول غواړي نو دغه پښتنو دانشورا نوره د گمراهانو
په فهرست کېنې شامل کړې وم - او په زړه کېنې ماهم دا منلې
وه چې زه په غلطه لار روان يم - په داسې غلطه لار چې راتلونکي
نسلونه به تپوس کوي چې "ولې مغموم سبب دې ځوان دريانا
داسې سترگې پټې کړې وې چې سره د عقله او شعور دې
نېغه لار پرېښودلې وه او په کندو کې ورسره وې او د
پښتو ادب گمراهي ته دې بهرې وهلې وې" نو ما خه کړې

وے ، یونخوا ته دُ مخالفینو سَتَی سپورِی خبی پی او د گمراھی
فتویٰ وپی (وبل خوا ته به چپی) رُہ پہ شاعرہ کبھی (ودر پدم
او د غزل مطلع به پی) او وپسلہ چپی

یو تری غوند پی مُسکا چپی ستایہ سرو شونیا و خورشیدی
تول ماحول سرور سرورشی (و فضا یوہ نغمہ شی

نوپہ حال کبھی به یو شور، شو هلکانو (وزلمو به خیل پی) تپی پی
پہ هو اکبھی (و لوزول پی) (و مالہ به پی) دومره شایسے راکرو پی
د تقادانو هغه سپورِی سَتَی خبی پی به راتہ هپی پی شو پی -
د گمراھی تپی پی فتویٰ به راتہ هپی پی شو پی (و صیالہ به چپی
کبھی ستم نویو بل مست غزل به پی) اولیکلو یوہ بلہ جدیات
رالرزوونکی مطلع به ذهن ته را غلہ - یو حل پی دمردان کالج
زلموته پی به یوہ شاعرہ کبھی پہ خیل مخصوص انداز کبھی د
غزل دا مطلع (او وروله نوتاسو یقین (و کپی پی) مین و سنہ
در پدا تپی پی لپہ کپی پی لاسونہ پپ قیدہ (وزلمو (وزلمو تپی
حال پہ سر اخستے و -

مطلع داسی وه -

و رپسی زلمو (خو (خی خاوری (ری پی کپی پی
خدا ئی گوتک کره خا ئی پینغلوتہ خبی پی کپی

زما شاعری سمی خبی پی دی - منافقت پہ کبھی نشته - ساده
خبری (و ساده شعرونه دی - داسی شعرونه چپی د اور پی و

ياد لوستويه وخت اورېدو نکه يالوستونکي په شعر ياندې
 په سوچ کولو ته مجبور وي بس چي شعر واورې او
 يا ئې اولوي نو رسازيۀ او دماغ ته اورسي او هلته ځان له
 ځانچې پېدا کوي - زۀ تاو راتاؤ خبره نشم کولۀ - زۀ دېهوسو
 لاندې او بۀ ته شم يو تله زۀ گنجلکه شعر ونه نشم پکۀ -
 زۀ چي څۀ محسوسوم - زما چي څۀ جذبات وي بس هغه
 د شعرونو په ژبه خلکو ته رسول غواړم - زما دغه
 صداقت د پښتو زلمو او ځوانانو هوبس او د مشرانو ناقداؤ
 نانوئس وو -

يوه ورځ پښتو اکېلديمي ته تله وم - محترم مولانا
 عبدالقادر مرحوم ي اويدا و نورا ته ئې وووچي ”معموم جا
 چرته سمه غوندي شاعري دې نشته چي زۀ ئې د هکامنو
 جينکو په نصايي کتابونو کښي راولم“ ما ورته وچي
 سمه شاعري څنگه وي راته ئې وچي ”ستا شاعري کښي
 تشپي شونده ي - خالونه اولوپتې وي“ ... ما ورته وچي
 مولانا مې زما نوههم دغه شاعري ده نو - مولانا مې لاپوه
 خپله مخه ورۀ خفه دگير ملائمه غوندي پاتې شوم - څو ورځي
 پس د اسلاميه کالج په خپب يونين هال کښي د پښتو ورته شاعر
 وه ، مولانا مې ئې صدارت کولو - چي زما نوم واخيسته شو ورۀ
 ستيچ ته او ختم نو مولانا مې راته وووچي څه کنه معموم
 ځانه
 څۀ لوپتې مويپتې والوزوه - ما ورته وووچي اول دا

دري شعرونه واؤرئى - نوبيا به ديرې لويټې والوزوم -
شعرونه دادي -

۰

ستاد اوربل داپرېشاني مزه که
د تورو سترگو حېراني مزه که
هرې تويې پسې گسناه کو مړه
ثومره تويو کينې پېښماني مزه که

امولانا صېب

خوانه خوږ کينې دخواني تماضي
په بودا توب مسلمان مزه که

دري شعرونو په اورېدو ستودنېانو حسب عادت چېر
واه واه اوکړل اومولانا صېب هم مسکې غونډې شو اوسرې
اونخوړولوچې کينې ستا خبره رشتياده -

نورما ددې دومره اوږد بيان نه مقصد در دې چې ما پخه
اراده کړې وه چې زه به خپله شاعري هېڅ کله نه چاپ کوم
نوبيا غلي اياز داؤد زه را پسې شوې وې چې مې وېرېنه شاعر
دې چاپ کړه - اوس هغه دننه دېرش کاله پخو وخت نه
دې اوس پښتو ادب دومره ترقي کړې ده چې ستا په شاعري
ثوک اعتراض نشي کولې بلکه خلق به پې په سر سترگو قبوله
کړي نو د اياز خان په وېنا چې کتاب چاپ کولو ته غاړه کېښود

پڄي زه ٿي ورته هيران ڪرم - اوڌ پاسه پڄي پر پي صاير شاه
 راغ نه نوهه زما د شاعري نه ٿو ٻي رنگ برنگي لو پيڙهي راغون
 ڪري - ددغه لو پيڙه نه ٿي ٿول بناست رنگونه را ٿول
 ڪرل او دغه پيڙه ٿي د لو پيڙه يو او بد پيڙه جو
 ڪرو - هغه ٿي ورته په سر ڪرو - سادو بوده پيڙه نه ٿي
 دواو قدر دانو داسي ناو پي جو په ڪه پڄي د پيڙه نوا ٿول
 بناستونه ورته گوته په حوله شي -

زه دختي په لٽون پسي چين ماچين ته نه ٿي ٿي - زه
 د دنگو دنگو صراحي غار پيڙه پيڙه پسي ڪابل ته نه ٿي ٿي - ما
 نو د ٽيل ڪلي پيڙه سٽا پي ده - د ٽيل ڄم او ٽيل ڪاوڻو
 پيڙه - او ثبوت ٿي زما د شعر د پي -

خه نو با ته ڪه په دپوال او ڪور
 سٽا د ڪوڙي سره ٿي پي م زه

ماچي ستر شاعر حمزه بابا ته دا شعر واوڙو نو د پي
 ٿو ٿي شو - په د پي شعر ڪنهي مان نه د بد نشتا د پيڙه ٿي
 ڪري د ٿي په ڪنهي د شمر قند حسن سٽا پي د ٿي نو
 بيا و ٿي د حمزه بابا دا شعر دومره ٿو ٿي شو - هڪ
 پڄي د هغه په قول د پيڙه شعر د پيڙه پيڙه په ڪنهي
 مڙه ڪري شو پي ده - او ڪوڙه او دپوال هم د پيڙه مڙه

عکاسي کوي - ما تو پہ چيلو شعر و نو کينې ډښتو نغو ا ځکه کورونه ياد کړي
 دي - ځکه کوڅې ې ستا پلي دي نه ې د اسلام آباد محو نه ستايلي دي او
 نه ې ډيلنو پلنو سر کو نو صفت کړې دے - په گواهي کينې خپل د شعر پېش
 کوم - د خپل اشنا هغه خاورينې کوڅې
 د کهکشان نه خدا پلگو ښي ښکارېدې

زه دا دعویٰ نه کوم چې زما شاعري گني د شاعري د فن ټيولي
 تقاضې پورې کوي يا د شاعري د اصولو په تله ټيکي په ټيکي برابر وځي. د خپلي
 شاعري خامې راته معلومه دي کمزوري ې راته معلومه دي - خو سره د دې
 معلوما تو ما د خپلو شعر و نو نه د دغه کمزور و د لږې کولو ځا مخاکو شش نه دے
 کړې ما په شعر کينې خيال له اهميت ورکړے دے في ضرورتونو له نه -
 ما خپلي خبرې ته د رنگينه او خوبو الفاظو رنگينه جايي اغوستولي دي -
 خپله خبره ې پرې ښااسته کړې ده - او په ښکلي انداز کينې ې لوستونکو ته پېش
 کړې ده - ارمان دے که دغه خبره دغه شعر کينې في کمزوري وې نو د
 کمزور و باوجود هم دغه شعر اورېدونکو ښ کړے دے او مال ې دې پر
 ښه ږه الفاظو دا ډکيدنه راکړې ده -

نو گرانو او خوبو وروڼو خپله شاعري سره د خپلو ډېرو في کمزور و
 د "تور" اوربل تور وگتو خبرې "په کتابي شکل کينې ستا سويپه مخکينې ده -
 خدا ئے دې اوکړي چې ستا سويپه شي
 په لوءے الله مو سپارم

عبد الله جان معصوم

لويہ خدايہ

بنکٽہ پور تہ لاندې باندې
اوچې شارې تاندې تاندې
دا شينکي شينکي با غونہ
پہ غورنگ روان سيند ونہ
سڀي غرونہ پہ لہزان دي
کائنات واپہ پرپشان دي
شين آسمان زمکہ وستوري
حق جہان ولاہدي کوري
چي انسان د انسان وينہ
خٽہ پہ خونہ خونہ خٽي غٽپي
کور پہ کور خونہ پہ خونہ
د شمنی دي چي خود پني
د مظلوم وينہ ارزانہ
هرې خواتہ دہ روانہ
دور د دور پہ مری ناست دے
زوئے د پلار سرہ پہ جنگ دے

38

د انسان انسانیت تن
د چو ان په رنگ کبني رنگ د
د وطن په پاکه سيمه
يو تالان دے يو يرغل دے
لويه خدايه لويه خدايه
داخته چل دے داخته چل دے

ورپسې زلمو ټواڼې خاورې ايرې کسې
خدا دې ګونګ کره څه له پغلوته خبرې کړې

چې مې غټ غټ قسمونه اول مات کړل
بيا ټوټې مې خپلې ټولې ورپسې کسې

تصوې چې د سرو شونډو رالہ راغلو
نو را پياڅېدم ديوي مې ټولې مړې کړې

که هډتومره هم رنځور يم نوبه روغ شم
څوکه زلفې دې په مالېرې خوړې کړې

په دې راز باندي زه خداي ګوکه څه پوښوم
چې دې ستور و بېکا چاته اشرې کړې

بس یو پو ټے غوندې خندا اوکړه تۀ
او د خندا سره ادا اوکړه تۀ

خدا پکو دلارې نه به ستون شمه رۀ
خو یو نظر ککې په شا اوکړه تۀ

هغه یو خل چي دې پنخواکړے وه
هسې ادا یو خلې بیا اوکړه تۀ

ما ورته وے لږه مسکي شه کنه
تو راته پي وے لږه ژړا اوکړه تۀ

مغمومۀ واخله د کوانی خوندونه
نو بیا دې غم لږ د عقبي اوکړه تۀ

داسې په ماباندې وختونه راغلل
پي غمي لارې غمونه راغلل

ستاتموس چې پي دځان سره کړو
چرته ريله بکا خوبونه راغلل

وفا دې ټوله درقيب سره شوه
زما په برخه تش لوظونه راغلل

ستا په راتلو دنيا آباده شوله
خو ته چې لارې قيامتونه راغلل

خومره چې ما د زړه شكونه ويستل
هومره پي زړه کښي نور شکونه راغلل

اول به زړه سره صلاح کومه
تاسو بیا به ستا رضا کومه

دومره خبر شئ چې مېن یم زه
نوڅه قصه به درته بیا کومه

ددې دنیا نو ځکه بدې شم چې
خبره سپینه او صفا کومه

د عشق سختی او خنداګانې زما
لال یم اړو کښې هم ځلا کومه

مغموم ته په کومو کڼو سرشو
زه خو قصه د خپل اشنا کومه

نشي نشي سُوده نشي دي منم
سترکي دي سرې ډکې کاسې دي منم

اوس به محفل کښې شمع بيله شي پور
دا پتنگان حُکه ډلې دي منم

ستا قېنچ مکېز اوکل ورينه خدا
د پېغلتوب شو تقاضې دي منم

د چايه شپې ورځې رنگينې وي نو
په مارنې ورځې تيدې دي منم

دا ناصحان ې ټپس ايستلې نه شي
د مغموم کلکې ارادې دي منم

بیا مې ارادې جوړې نن خوانې شوې
خکه په توبو باندې پښېماني شوې

ولې بک د ستورو احسان متدنه یم
شپې مې د بېلتون چي پی آساني شوې

تکې تورې شپې او تنهایي زما
ما و ښه جوړې آساني دي نو کړاني شوې

بیا دې آینه کښې جوړ کتلي دي
خکه ادا کاني دې بل شاني شوې

مغموم چي کړه توبه د گناهونو نه
خدا پکو تورې شپې مې مسلمانې شوې

45

تکي تورې شپې ڪرې تا
بيا زلفي تورې ڪرې تا

اوو ۽ ٻه غصې ڪنې تا
ماتِي ۾ مڱري ڪرې تا

ڪله به مُسڪر شوې تهُ
ڪله به نخرې ڪرې تا

هرې يو ادا ڪنې نو
خدا پُڳو زلزلې ڪرې تا

لا ٻه ديدن مور نه ۽ وم
ولي ديوي مري ڪرې تا

شپه د انتظار په شوکړو تپنوم
لارته په کتو په اندینو تپنوم

اوس چې زلمیتوب په مېکو تپنوم
بیا به بوډا توب په مصلو تپنوم

اووے پسړلي راته نن بیا په خدا
بزې زلزلې دې په توبو تپنوم

زه د بېلتانه دا اوبدې شپې اشنا
پوے شه چې په غنوپه اغزو تپنوم

پېغلې آښتې ته په خدا ځکې اووے
څنگه قیامتونه په زلمو تپنوم

څوک به ئې دستور و په کتو تپنوم
زه خو تنه یې په اسوېلو تپنوم

تہ ڇڏي زلفي راڻوڇڏي ڪڙي ٿوري ڇڏي شي
نو دورڻو نه دا ڇڏي خدا ڀڳو ڇڏي شي

د بياتون ڀه تنهائو ڪڍي ڇڏي راڻاڻي شي
ڀه ڏيا ڏيا ڇڏي ٿوري سترگي سر ڇڏي شي

نوي ڇڏي داغ ڀي ڀه لمن باند ڇڏي راڻي شي
ارمانو نه ڇڏي ڏي قبول خاوري ڇڏي شي

ستا د تورو تورو سترگو بلا واخلم
ڇڏي لڏا توبه دا ڇڏي ڇڏي درجي شي

ڪه د زلفو ڪڙه لارڊي ڪڙه سمه
لاروي به لن منزل ته ورندي شي

و ٻيڻ ڇي ستا دنيا هم اوسوزوم ڀر ڪرم
ڇي ڊي زه خدايه ڌرڀه ڀه رنج اخته ڪرم

ڊي ناصح ته خوزه هسي ڀه حوله به ڪرم
ڪني ته ڇي رات زده وايي هغه ڪرم

ڪه سپري ڪنبي ڀي تو جو ته نيت خراب شه
دا تسبي ڀه بيا وا غط ته حواله ڪرم

ستا ڀه ته راتلوزه خدا ڀڳو ڪه خفه ڪرم
خود ڇي ستور و ته ڊي ڊپر ڀڳا ڪه ڪرم

مڳد و ته خود ڀه مڙ وايه ناصح
ڪني ياده به زه هم ستا مصله ڪرم

ڇي لمن ڀي پرڀي سالمه پاڻي ڪنبي
ڪر ٻوانونه به زه ٽول ريخه ريخه ڪرم

چي ستا زلفي ولونه ولونه اونري نري کڇي شي
جو پي ماته زولن شي جو پي ماته ٻنن دي شي

د فطرت دغه قانون دے د فطرت دغه اوصول دے
چي پو ميه د رڙپ ونه غوٽي راوخاندي مُسکي شي

شمع ماته گوري ٿا پي اوزه شمع چي ته ڌږ پڻ م
داسي ٿي پي اوبدي شپي شي داسي ٿي پي تنهائي شي

د اُلفت ڪودره شا پي د اُلفت ڪودره وران شي
زليستوب درکني رسوا شي خاوري ايري درکني خواني شي

چي ڪه ستا دغا پي هار شي په دي طعه طمعه طمعه
زما اوسنکي ستوري ستوري ملغري شي لري شي

50

گلان ٿول ازغي ازغي شول په کلوکني چوکه کپني
کلی هم سومې سومې شوې په ليمو کني چوکه کپني

هغه وخت کني بيا منزل ته رسېدل خدا پگوچي گراشي
مايو سي چي شي را مخکني موصول کني چوکه کپني!

ټول ماځول ټومره رنگين وي، خاموشي ټومره حسي
چي رڼا د تنکو ستورو تورو شيو کني چوکه کپني!

لوپټو باندې چي پېغلو سپين پروني راپه سرکړل
د زلمو تپنده نظر جوړ لوپټو کني چوکه کپني

جوړ ځواني په تېرېدو شوه، علامه د بودا توب شو
د کناه هريو احساس چي ټوډو کني چوکه کپني

اے! گلونو يو پېغلي داسې و چې پس له دې نه
د مغموم رنگين غزل به په کمشو کني چوکه کپني

ستا دَ زلفو سلسلي دي
خومره گوري دي اوبدي دي

دَ شفق سُرحدِ تري زارشه
دا ستا شوندي داسي سري دي

پول ماحول غمزن غمزن دے
مايوسي پري را خوري دي

هريو ستوري ته چي گورم
سورا نگار دے سري لمبي دي

دا رنہا رازونه فاش کري
دا تيري تري خدا پگو ني دي

ٻي واره تو ٻڌ ٻي ٻي اختياره ٽڄڻ ٻي
نن اوڻيڪي ٻي ٻي محڙ ڏيو ٻي ڏيو ٻي ٻي

ٻيڪا ٻي ڊڪ محفل ڪٽي رات ٻي اووايه ٻي ڪٽي
تڻ ماته خند ٻي ڪٽي بل چاته خند ٻي ڪٽي

ٻي تانه ڪٽي ڪرنگه خاموشه خاموشي وه
تير ٻي هم ڏيرونه وير ٻي ٻي ٻي ٻي

ڊ مينڻي ابتڊا ڪٽي ڪٽي عجيبه شان قصه وه
رڻ تانه شرم ٻي ڪٽي تڻ مانه شرم ٻي ڪٽي

معموم هو ٻي ڊ ڪٽي ڪٽي ڪٽي ڪٽي ڪٽي
خفه تر ٻي نه ٻي ڪٽي ڪٽي ڪٽي ڪٽي ڪٽي

تنهائري جي دي ملگري اونجهون راسره دي
خه اوڪرهر خدايه دوزخونه راسره دي

ستا په تور اوربل ڪيئي ايسودو دپاسه مڳي
شو تنگي، ڪلي او شو گلونه راسره دي

دچا سپيده نظر پي راله نه ڪري دنظره
هر وختي اے ملگرو دا فکرونه راسره دي

خپ دے نه ڪمپني په ڙپا به خنگه ڪي شي
شو اونگي نه نه دي سڀلا بونه راسره دي

مغموم يواڻي نه دے فکرمه ڪوه ملگري
که ته راسره نه پي ستا يادونه راسره دي

پر هرونه جوڙوي زبڻه ڪنڀي زهمونه جوڙوي
هره يئو ادا دي قيامتونه جوڙوي

زپڳي د چا مڻن به پڪنڀي هسي بنديون شي
نادانه په اوربل ڪنڀي خڻه له ولونه جوڙوي

سم هي په زپڳي ڪنڀي تور دا غونه را ٻسڪاره شي
هغه چي په سپين غي شينڪي خالونه جوڙوي

شپه تپه په ڌڙا شي اورڻ ڇهره ناقلاره
انتظار هو د لمونه سم ڪلونه جوڙوي

ارمانونه ٿيولي اورسرتونه غونڊ وي
مغموم تر ڀي خيل زبڻه ڪنڀي هو قبرونه جوڙوي

ستاد مُسکاستا د خندا نه قربان
قربان قربان هرې ادا نه قربان

چې دوه مېن په کښې منزل ته رسي
دهغې عشق د انتھانه قربان

شپه د بيلتون چې په وصال بدوي
هغې سپوږمۍ هغې دنانه قربان

زړه ناقلاره ته قرار رسوي
ستاد پانزېو د شرنگا نه قربان

56

هلتہ کٔ مینہ او مٲین تہ وی نو
هغه دنیا ددٲی دنیا نه قربان

کچہ کچہ راتو کید ٲی علی
ستا د ٲوانی د ابتداء نه قربان

چی پکٲی ستا د زبٲہ درزا اورمہ
د هغی شٲی هغه چٲیا نه قربا

ڪله ڪله راتہ اوگوري مُسڪي شي
ڪله ڪله ڇي غصه شي سره ڇي شي

ستا بنا ست اوڀڻ ٿوب ته ڇي ڇي پام شي
هره سُرود ڇڻن ڀڳله جيني شي

هر يو وار ڇي ورته گورمه جڀن شم
ڪله شمع ڪله ڪل ڪله سپوڙمي شي

ڇي ڇي ستا ڀه تصور ڪڀي ياره يڪم
نو مصرعي دهر يو شعر دوه ڪڙي شي

ڇي ته نه ڇي نو خاموشه خاموشي وڃي
نو ڇي راشي نو محفل ڪڀي رنگيني شي

58

په قسمت ۾ي د آسمان ستوري شپږل شي
دهر چاچي خپلي ټواني شپي پردي شي

يو رنگين غوندي غزل ترې خد اېگو جوړ شي
پي ستا شونډي ستا خالونه ستا کڅي شي

پي خبره د مطلب څي له راشي
نو نادانته شي ماشوم شي ککي شي

د زړه تسکين په مځانو کښي نه و
د سرو شرايو پسمانو کښي نه و

اوده جذبې رالړزوونکې اش
ربابه ستا په ترانو کښي نه و

ټول گڼد چاپېره تاوېدل له شمې
هېڅ رقابت په پروانو کښي نه و

حکله پرې زه نن بدگمانه شوم
چې تسلسل ې بھانو کښي نه و

د مځوارانو محفل سوړغوندي و
نن چې مغموم په مځانو کښي نه و

کله کله مې دا زړه داسې خفه شي
ټول جهان توره تياره شي توره شپه شي

چې دې تش د لوپټې پلو بڼکاره شي
رنگينې مې د خيالونو يو په دوه شي

نورې پېغلې چې غصه شي نو ترخې شي
اولالې چې په غصه شي لاهوښه شي

يو لمن مې دې ساله وي نو خبر دے
گر پوانونه مې که ټول ريښه ريښه شي

ڇڻي بناست او پڦلتوب سره يو ڄاڻ شي
هره پڦله يوه مسته شان نغمه شي

بهانه به دورتلو شي رات به جوڙه
خدا ڄاڻي ڏي او ڪري ڇڻي يو سل واره خفه شي

ڇڻي زمانه ڏي محفل ته ڇڻي بل راشي
يو از غه شي رات به سترگو ڪنڀي ڇوڪه شي

مست تسم دَ پازېو دَ شرنکاسره
يا دَ مستو پېغلو دَ خندا سره

نشته خدا پُگو هېڅ نشته زما سره
لاږه نه شخالي خندا دَ تا سره

يو خه زما زږه داسې درېږي نه
هر خه په لېزان شي ستا داسره

تور و تور و زلفو تورې شپې کړي
تورې شپې صبا شوې ستا خندا سره

واخله اے مغمومہ دُخو (نې مړې)
روستو به بيا گورو دَ عقيې سره

پڄي ستا خندا زما ٿريا اونءُ شوه
نن ٻي د زپءُ تسلي بيا اونءُ شوه

دا راتءَ واڀه بيا به خءُ ڪرم ڪلڀي
ڪءُ حوصله ٻي تر صبا اونءُ شوه

تءُ ٻڄي محفل تءَ ياره را نعلي نن
شمع حق بله شوه رنڀا اونءُ شوه

بس تسلي د نا ڦلاره زپڳي
هم ڀه دءا هم ڀه دوا اونءُ شوه

ڇي ڀه دءا ڪنڀي ترڀ نه هڀر شومعمور
نو اشناڻي حق د اشنا اونءُ شوه

په نوله کښې اوه په زړه غمونه لرم
خدا پکو هم دا دوه نعمتونه لرم

لانو تو چي ته برابر نه یمه
لانو په زړه کښې ارمانونه لرم

زه د هغې د هرکلي د پاره
لانو خو اوښکې خو آهونه لرم

نن په خندا کښې شین خالی اووېل
هرې ادا کښې قیامتونه لرم

مرگیه ! پام کوه د وخته نه شي
لا په دنیا کښې ډېر کارونه لرم

را غلې وړځي شپې د پېرېشاني زما
او کړې تقاضې خپلې ځوانۍ زما

پټ رازې څرگند کړو رقيبانو ته
راشئ دادي گورئ ناداني زما

ماچې کړلې ماچې مېخانه کښې نن
دا هغه توبې وې پخوانۍ زما

زه نو اے د پېاره دومره پوښ شوم
جوړې آبادې وي ويرانۍ زما

هلته آينه درته حېرانه ده
دلته دي حېراني حېراني زما

ستا د وصال په رنگینو کښې اوسم
په غوړېدلو پسرلو کښې اوسم

ما خو یو کله د پسرلي کړې ربه
پچې بیا د پېغلو په کټوکښې اوسم

ستا د پنډېب په هریو شرنګې قم
ژوند مې نغمه شو په نغمو کښې اوسم

دا پېغلېتوب مو خدايې نمیب کړه پېغلو
زه مونږه کرم په نشو کښې اوسم

د ژوند د ډېرو ناکامو د لاسه
یو اسو پله شوم (سو پلو کښې) اوسم

دا د زلفو سلسلې چې راښورې شوې را اوږدې شوې
را، پېدارې شوې شپې او ورځې لارې اوږدې شوې

دا ګړي ستا د ځوانۍ وه، که لمبې وې د سرو شونډو
چې په هسې تښتې کې د خپلې تېرې پستې شوې

ارمانونه سترګونه خځې ځوانۍ ځوانۍ یادونه
وخته بس په وړاندې مه ځه روستو پاتې قافلي شوې

دا دچا وې آرزوګانې چې دا ستا د درشې ځاورې
دا دچا د مینې اوړ و چې ايرې ستا د کوڅې شوې

هر يو غشې اوس خطاې د زړه نڅې نه په خواځي
سپېلنه شم ديار سترګو دچا سترګې درېسې شوې

دا کلونه که اغزي وو خدايې خپل دې چې دا څه وو
هم چې ښځه شوې په نظر کېنې هم چې سترګې پرې ښوې شوې

ميني دې آساي راته گواڻي ڪري
ٽولي حوصلي ۾ ٿي جدا ٿي ڪري

اوڪڻه تماشه ڏيٽنگانو ۾
هر يو سره شمع ۾ ملاحڪائي ڪري

ستا مڙوي نظر ايل تازو ڪرم
مڙوي حوصلي ۾ رالو ٿو ٿي ڪري

ولي ارادي ٽپلي ٽڪندي ڪرم
ته به ٿي ناصحه مسلمان ٿي ڪري

مينه ڪڍي معصومه ناداني ريشه وي
خدايه ٽولي پوهي ۾ ناداني ڪري

رقيب چي ساله نن پڻغوس راكوي
خدا پڻگو غمونہ رالہ نوس راكوي

و ڀم چي په زلفو کښي دي پٽ شمه زه
داسي صلاح دي اوريل موس راكوي

چي هي د زبده خوښه کولے نه شي
نو جوابونه خه له سپوس راكوي

ستا د خوبو و خوبو خبرو لوکے
رالہ په خوب زړگي تڼکوس راكوي

دغه يادونه دي لب پوئے کړه کنه
بيا بيا بلنه ستا په لوس راكوي

شمع بلبڻي ڏرڻا دياره
ڏ ڀٽڪانو ڏ قضا ڏ پاره

لا به ترڻو پوري ٿرڻ مه نور
ستا ڏ پوڻ غوندي خدا دياره

د آسمان ستوري ڀي ڀي شيرڪر ڪلڀي
ڀاڻي يوڻو شو ڏ صبا دياره

دا زه منم ڇي لڀو ڀي ڀي
ڀي لڀو ڀي ڀي مڌعا دياره

ستا د خدا ڀي انتظار ڀي ڀي
ڪلڀي تيار ڀي ڀي خدا ڏ پاره

اوڻڪه ٺونڊ دے نوے ٺونڊ دے دي اوبو کڻي
 راتھ اووے صُراحي پڙه غيغرو کڻي

نہ ڀي ورڻو کڻي سکون شتہ نہ پڙه شو کڻي
 پرڀشاني ڀي راپنڊا شوي دي مغزو کڻي

تہ د سرو شونڊو د تاوه خه خبر ڀي
 سرڀ لمبي ڀي بلي کڙي دي سينو کڻي

مفلونہ د سروو ڪه ساڀه شول
 پڦلو وڇول پاڙپ پڙه خيلو پڻو کڻي

نہ شراب رو نہ ساقِي وڀه مفل کڻي
 وو مدھوشه ستا د سرو سترگو نشو کڻي

ثومره بنہ د تصوي هغه ساعت و
 چي تالونہ ڀي وهل ستاپه مڻو کڻي

نعمي نعمي دي د پلي خبري
ثومره خوبه دي ياره ساخيرې

دا د وفا رو د جفا خبرې
دي د خندا او د ژړا خبرې

بياي دنيا کښې د دنيا خبرې
ناصحه پرېږده د عقبي خبرې

زه خو د ستور و سره تل کومه
ستا د بيايت او د ادرا خبرې

د دې دنيا خو ځکه بدي شم چې
کومه سپينې او صفا خبرې

ستا د پاپلو مستو مستو نغمو
کړي خطا رانه رښتيا خبرې

راغے ماڻھام ڊڀرو غمونو سره
پيڻه پيڻ مي تورو دانمونو سره

ستڙي پيدا ڏي ڏڙا ڊياره
بڻائي خندا ڏي ڀر هرونو سره

جهه تسبيٰ ٺڇي واهڻ ته بجنم
داغ ساقي ڇي ڏهاونو سره

ستارا ٽلو ساعت حق دومره اوکڙ
خدا پڻگو عادت شوم قيامتونو سره

غريب شفق به خه سيالي ڪري گهي
ستا په نڪريزو سرو لاسونو سره

توري تيرِي راتہ فنا بنڪاري
پڇي دِي پيہ سرو شونڊ وختہا بنڪاري

پيہ تورو شيوئي چمنا قلارہ ڪرمہ
خدا بگو يادوتہ راتہ ستاينڪاري

ستاد اوربل تيرِي منمہ گھلي
دا پر پشاني پيہ کني زما بنڪاري

زما دَ ذِيہ دِي سادگي تہ گورہ
هرہ جفاي راتہ ادا بنڪاري

وخت دَ وصال کني تجھدي اوڻيڪي
دنوشعالي پي انتہا بنڪاري

خدايہ ترخو بہ نور ٿرہن مہ زہ
غم د بيلتون کينہي بہ کپن مہ زہ

خہ نو بانہ کسرہ پہ دہوال اوکوڙ
ستاد کوڙي سرہ ٿپن مہ زہ

دري د عشق کا ملبدہ دي کنہ
چي د نارنج هسي زيپن مہ زہ

پہ حقيقت ددي دنيا پوئے شمع
چي اديري سرہ ٿپن مہ زہ

مخ دي راواہ وہ رها کرہ گھلي
در لفو شپو کينہي دي ويرپن مہ زہ

کلی رڼې يې خه مُسکي نونه دي
مراوي کلونه دي غوتي نونه دي

ورته منگن تل وار خطا وي خکه
دا خاماران دي خه کمڅي نونه دي

خکه نوې زه داسې ېې واره تويوم
اونېکې ېې خپلې دي پردی نونه دي

خه شوه چې زه ورته رڼې بن مدام
په عشق کېږي دا خه کمزوری نونه دي

هسې به ژاړې لا مسپنې وې
سترگې ناپوهه پونی نونه دي

77

د نځه او ښکې ې ځلېږي په ککو کښې
لکه ستوري چې ځلېږي توروښو کښې

د اغيارو په محفل کښې داسې ښکاري
لکه گل چې ټوکېد ل وي اغزو کښې

اے ناصحه که ستا او منم توبه کوم
بې رنگي به راپېدا شي مېکد و کښې

دې شپې ورته دستور و هم رښتېږي
زړه کلونه ئې چې اېښولي وي کڅو کښې

ادا ڪافي ڇي هر ٿومره ڪوڙي خبر دے
نحو ڇي ڪبردي رانه شي په مغرو ڪنبي

اراده ڇي دورستلوده نن ورڃم
سرڪت ڇي دي خدا ۽ واپوي په تلو ڪنبي

خوب خندا به په مغوم باندې حرام ڪوي
يوه پڦله به پيدا شي جينکو ڪنبي

راشي راته اوگوري مُسکي نشي
راشي پسرے حق رنگيني نشي

پوئے یم چي سپوڊمي دڅه سيالي کوي
ميا شته شي نري شي خونگي نه شي

شعر هم ژر پښي هم خندا کوي
داسره غم دے پوني نه شي

داندېرت دکه پښتنه لمن
چاته دې خوره چاته يولر نه شي

مړوايه خه ماته د ربارپه خوله
ستا زما خيدې دي پردی نه شي

نشي تسلي د ناقلاره دره
خوچي راته اوگوري مُسکي نشي

بیا دې یا دونو سلسلې جوړې کړې
بیا دې غمونو تورې شپې جوړې کړې

ستاد ځوانۍ د تمناضونه قربان
هرې ادا دې زلزلې جوړې کړې

د پېغلنې کور دې ودان اوسې تل
پېچې د پېغلونو نغمې جوړې کړې

ستاد سرو سترگو د سیالۍ په خاطر
خلکو شرابو له کاسې جوړې کړې

چې رنگینې ټیټې را غونډې شوې
پېغلوتې ځان له لوپټې جوړې کړې

مادې ورکوټي شان زړې کښې مېلې
دارمانو اډیرې جوړې کړې

ستاد بیلټون تیرې روښانه نه شوې
مغموم که وښکو نه ډیوې جوړې کړې

نور دې اے ژوندونه په سجدوڼه تېر وم
نور دې په شمېر لو د تسبونڼه تېر وم

خمر مېکدې ته لېوني دي هلته دېر
نورې تنهائې په اسوېلوڼه تېر وم

رېه مې د ژوند اوارادې مې هم ژوندی
نورې لوېدې تندي په ژوندونه تېر وم

هم ستا تصویر راشي داله خوب راوړي
زه د بېلتون شپې په شوکېرونه تېر وم

لاړ شه اے مغموم چار دې بڼه کور دې آباد
زه خورانه خواني په مصلوڼه تېر وم

بيلتانه کښې څه دا هسې چل په ماشي
شپه درنه شي هر يو خيټ توږ بلا شي

کله کله تصور کښې داله راشي!
راته اوگوري مسکي شي په خدا شي

تصور د لوپټې چي داله راشي
د شفق رنگيني لاهې شي فنا شي

تنهاسي کښې د زرگي د اعمونه شمېرم
دومره ډېر دي چي پي شمېرانه خطاشي

ستا پوتې غوندي مسکا ته نه رسېږي
ټول کلهونه د چمن که په خدا شي

ستري ستوري خو اوده شول په ارام شول
زه به ويخ يم تر هغې چې هغه راشي

يو دې غم د پلټنه ورسره نه وي
نور دې ټول غمونه راشي چې زما شي

په وصال کبې مې دا زړه ولې درزېږي
چې منزل ته ورسېږي وار خطا شي؟

نن په فضا کېنې رنگینۍ ښکاري
گل په خندا کله مټکۍ ښکاري

ستا د سرو سترگو په نشوې قسم
پکېنې سرور په کېنې مټۍ ښکاري

د سترې زړه د ستومانو د لاسه
هره یو ساه یو سلکۍ ښکاري

صراحی ستا په غرغرو کې سوکند
د ژوند مقصد دې بس اټکۍ ښکاري

د پېغلتوب د تقاضو د لاسه
هره یو پېغله پونۍ ښکاري

راڻي ستوروچي اوده شوشيه پنجه شوه
هغي پڻغلي نه جوڙ بيا هيره وعد شوه

دي زما خير ي گروان ته ئي چي پام شو
تو په خپلو ستمونو نن داره شوه

رنگيني د لوپتي به دي سوا شي
که زما د زړه په وينو بڼه سره شوه

چي زه ستا وټه زما شوه د زړه سره
د ژوندون تپه نيمگري وه پور شوه

د خندا د زړه ارمان جوړي پور شو
چي ستا سرو شونډو له راغله پرې نور شو

په درشل د پڼغلوب ئي قدم کښو
اول گل و اوس د گلويو غنچه شوه

چاتہ شراب چاتہ کاسي ٻنڪارڻ ۽
ماتہ ستا سترگي مڪدي ٻنڪارڻ

رما د اوٺڪو مقابل ڪئي بگاھ
ستوري وري وري ڏيوڻي ٻنڪارڻ

دخون اشنا هغه خاوريني ڪوڇي
دڪھڪشان نہ خدا ٻڌو ٻني ٻنڪارڻ

ڇي ستا د تللو ساعت رانج ڪلبي
د هريو ستوري سترگي سري ٻنڪارڻ

تہ ڇي محفل تہ يارہ رانجلي نن
شمعي ڪہ ٻلي وري هم مري ٻنڪارڻ

هر ته چي زلزل غوند ٻي پيدا شي حوصله ڪنبي
رهيمه روان ڪڙوندي هئي مرحله ڪنبي

هلته ستا غوڻ وٺو ڪنبي دورونه پهتالي وڻو
دلته ڪٽيڊم رهه دالفت په گواره ڪنبي

يو ڀر لڙهه چي ڀر لو ڪنبي خدا ڀڳو نشته
دومره رنگيني دي پيغلي ستا په لوپته ڪنبي

ته چي را بنڪاره شي (وزر ڪي ٻي به درزا شي
شومره چر خوندي نه وي په دغه زلزله ڪنبي

بس دے ڪٽو ٻو نه خو خدا ڪٽي ٻول عمر له خلاص ڪر
ٻولي ٻي غوپه ڪر ٻي ڪٽو ٻو ڪا سه ڪنبي

ڄڻڪه ڏي ڄاڻي شوي خدايه زه ورتي ڇپان ۾
دومره ڇپر غمونہ ڏي وڃي غونڊي سينہ کڻي

بس ڏي ڏاڻي مڱري ارمانونہ به راتول ڪڀر
جو پڻ به مزارونہ ڪڀر ڏي ڏي ڏي ڏي ڏي ڏي

نن کي ڇڏي ڇڏي ڇڏي ڇڏي ڇڏي ڇڏي ڇڏي
مل به ڏي ڏي ڏي ڏي ڏي ڏي ڏي ڏي ڏي ڏي

ورسہ ۱۷۷۷ ۾ ڇڏي ڇڏي ڇڏي ڇڏي ڇڏي ڇڏي
ڇڏي ڇڏي ڇڏي ڇڏي ڇڏي ڇڏي ڇڏي ڇڏي ڇڏي

هر طرف ته گورم مايوسي دي (وغمونه دي)
گهر چاپېره تاو رانه سروتيکې دي (اورونه دي)

نوردي هم شووړې د چمن کلونه او خاندي
شوچې په خندا زما د خوب زړه پرهرونه دي

ثومره بختور، دي چې پوره ئې حسرتونه شو
ستا په تور (وربل کښې په خندا) حکه کلونه دي

اوس خو د منزل د رسېدا و خبره گوانه شوه
اوس نوهر قدم کښې سيند کونه دي دامونه دي

مغموم نو دي حالاتو په ژوندون پورې ستوما کو
ثومره پرېشاني دي گلي ثومره چېر غمونه دي

ما پيه زير زير ورته ڪٽلے نشو
پيه رتھو رتھو ھي ٿرپلے نشو

زه ڏکناھ نه وير پدمه ڪڪر
خاڪلے شراب ھي هم ٽڪلے نشو

ماوے چي تانه به ڪھ سوال ڪوم
ڪھ ھي غوڻستل ھو ھي غوڻستلے نشو

رما ڏ زپھ ڏ تسلي دياره
دا رقيبان دھي ٻڌ شپلے نشو

ستا ڏ محفل د بلي شمع ڪورے
دا پتنگان ھي هم زعملے نشو

ڊپر لمسونونہ راتہ شوی دی خو
د رقیبانو ۾ منلے نہ شو

ستاد راتلو پہ انتظار کینی کھلی
د آسمان ستوری ۾ شمیرلے نشو

چی د راتلو نہ دی خبر شو مغموم
د خوشحالی نہ ۾ خندلے نہ شو

خدا يه يو ټو ورځې ژوندون دې راکړو
او هغه هم په مېگتون دې راکړو

دا علامه د بل طوفان ده جوړه
چې يو پوټه غونډې سکون دې راکړو

سر په رنگون په فکر ناسته شوله
ښه شوه چې سوچ له د رنگون دې راکړو

خدا يه همت هم د فرهاد راکړه چې
غم لکه غر د ځي ستون دې راکړو

هغې له هم ځوي د پلې وركړه نو
ماله بڼون پچې د بڼون دې راكړو

ژوند د ژرې كله خندا شي پكېڼې
ما و ځو پر تر څ د ځو تر سكون دې راكړو

خدا يه ! اول دې زه مېن كړم او
بيا د فراق در شوانون دې راكړم

مَکُو ساقِي نِن راتِه نا مَکُوه
مَکُو دا ظلم ناروا مَکُوه

نا صحه نِن درتِه خُئنه وِجه نو
داسي خيرِي راتِه بيا مَکُوه

زِرگيه نِن خو پِه ارام ي کنه
پر پبنده غمونه د صبا مَکُوه

کوه ستم چي ثومره کولے شي تہ
زما د غم هلو پروا مَکُوه

چي ستا مغموم پرې خفه کبري گهي
داسي قيصي ورته تہ بيا مَکُوه

دا خو خه غم نه دے چي تپس ئي کړمه
اشنا يو خوب نه دے چي هېر ئي کړمه

شپه وي اوږده او مشغولا ي ايله
دغه خو ستوري وي چي شمېر ئي کړمه

هغې نن اووے آئينې ته دا سې
حُسن ي کم دے خه چي ډېر ئي کړمه

ما ئي د سرو شونډو نه غلا کوله
زلفي وُلُول شوې راگېد ئي کړمه

اشنا ي ځان د عرّه به ځان هېروم
خدا پُښو جهان نه دے چي هېر ئي کړمه

خُٔ ٿڙا شي خُٔ سڱي شي ڌ غزل جوڙه مطلع شي
ا سويلي زما شعرونه ر ٺهي اوبنڪي قافيه شي

يونري غوندي مُسڪاڇي ستاڀه سرونه ونهوشي
ٻول ماحول سرور سرور شي (و فضا يوه نغمه شي

زما سترگي خدا ۽ ڏيوڀي ڪهي زما اوبنڪور ٻيا اوڪهه
دا زبه ڇا وڌي شمع پوڀن دي ڇي سڱو سڱو ڪنهي مره شي

ستاد سرونه و اُڻد ۽ اوڻشي ٿوپتي عڪس دے
ڇي لمبه ڌ تنڪي شمع ڪله سره شي ڪله شنه شي

خُٔ ڪڙه غوندي بنڪاڀڙي دا ڏنار اته هم خدا ڀڱو
ڪله ڪله ستاد زلفو ٻيغه لاره ڇي ڪڙه شي

نور زه هڻج درنه نه غواڀم هڻج ارمان ڇي په زه نشه
ڌ ٿواني ٿو تقاضا ڇي ڏي لويه خدايه ڪه پوره شي

د وا غلط په دې ذکرونو او توبوچې غلط نه شي
 ټي و سې چې شي را جمع ترې نه جوړه بس توبه شي

کله کله په محفل کېنې چې ټي خياله په خندا شي
 ستا سرې سترگې شي جامونه سرې شونډې پکله شي

مونږ د زړه حالونه وايو سترگو سترگو کېنې يو بل ته
 زه هغې ته آينه شم هغه ماته آينه شي

چې د شين آسمان سينه کېنې تنکي ستوري را ښکار شي
 ماته ياد شي مېشونه ماته ياده لوسته شي

وېم چې هغه وخت ترې زار شوې هغه وخت ترې نه لورې شوې
 چې غصې نه تکه سره شي چې غصې نه سره لمبه شي

د بيلتون په تورو شپو کېنې تصور کېنې راله راشي
 زما سترگو کېنې ئې شپه شي زما سترگو کېنې اوډه شي

را غلہ غمونہ جو پي نور را غلہ
خاموش زبگي ته خه په شور را غلہ

د توك دودى غم پي ټر لے نه شو
د عشق غمونہ په پيغور را غلہ

شو اسويلي پي ورسره شو حكه
دا طوقانونو بډ په زور را غلہ

ما پي نقشونہ بوډول په زبه کښي
ينه شوه خالونه پيکښي تور را غلہ

زه د غمونونہ خبر نه و مړ
پوئے شوم ايله چي پي په کور را غلہ

هڻي وٺيل تهمت ڀه ماڀوري شو
ماو ڀڄي نا خدا ڀڳو ڀه ماڀوري شو

درنج علاج ڀه طيبانو نه شو
ڀاڻي اُميد ڀي يو ڀه تاڀوري شو

بيا پتنگان درنه چاڀڀر شول شمي
محفل دڀي گرم تر صياڀوري شو

اول به غم و د محشر راسره
اوس د جفانه تر وفاڀوري شو

تا د غصي نه تنڊي سنجي ڪرلو
دلته ڀه نوم د يو اڌاڀوري شو

مغموم هو خدا ئي سره وعده ڪڀي وڻ
تور د گناه ڀري وڻي بياڀوري شو

حُڪه ۾ ڊپرې پرېشاني شي ڪنہ
قصي رايادي پنخوافي شي ڪنہ

ددې دُنيا سختي ۾ نونبي دي ڇي
هلتہ به ماتہ آسافي شي ڪنہ

ڇي آئينہ راتہ چراندہ شي نو
حُڪه ۾ ڊپرې چراندہ شي ڪنہ

بنڪتہ ڇي سر پتہ حُنگونو ڪنبي ڪرم
يادي ۾ تويي ناداني شي ڪنہ

نو تقاضي ڇي شي شروع معلومہ
نو علامہ بس دَ مَوافي شي ڪنہ

102

حُکله زمانه نن ژړا هېره شوه
چې دهغي بڼه نن ادا هېره شوه

عمرې ټول په ژړا کانو تپس شو
زما د شونډو نه خندا هېره شوه

ستا د بڼا ست په تماشه شوه کله
شمع کله کپړي ترې رڼا هېره شوه

اوښکې گستاخي راوړنې شوې
وخت د وصال کښې ترې حيا هېره شوه

د زړه پرهر به ې بڼه شوه وي نو
مغموم نه حُکله جوړ ژړا هېره شوه

اول ٿڙا وي بيا سلڳي شي ڪنہ
داسي ڪ زبہ ۾ تسلي شي ڪنہ

شمعي بس نوره دومره بيله شه ڇي
داپتنگان دلي دلي شي ڪنہ

را غ مابنام ڪ ڇڀرو ستوروسره
اوس خو به ٽپري تنهائي شي ڪنہ

مانه ڪه پاڻي شي زما جونگره
تانه به هم پاڻي ماني شي ڪنہ

زبہ ۾ ڀي ڀي دغه ڪله شي ٽوپڪي ٽوپڪي
ڇي را ڀي ياد ستاڀي ارزي شي ڪنہ

مغموم ڀي غم ڪڍي ڀي خدا وي ڪله
ڇي ڀي خدا ٽپري سختي شه ڪنہ

وڙسڻ
 ڪه هرقو ڊي غم ڌ حد نه په شي
 حوصله ۾ شي مضبوطه زغم ۾ ڊپر شي

ڪه به ۾ ڏيه نه يو ساعت له هم ته اوڃي
 نو معموم ڊي له خيل خدايه ڇني هڀري

نشو ساقِي په ڊپرو څڪلو نشو
 هڀر ۾ اشنا په هڀرولو نشو

ڇه شوه ڪه نن مويه خندا ڪمپه زه
 غم ڇو ڪم په خندا ولو نشو

نوشي عيڻ ڊي ڪو ششونه زما
 جوڙي قسمت په جوڙولو نشو

زه ڇو ڇڏان ڀيم ڇي ڌاڙه ۾ وڃي
 نور ڌ اوربل په خورولو نشو

ستا د اوربل داپر پشانی مږه که
د تورو سترگو چپرافه مږه که

هرې توبې پسې گناه کومه
خومره توبو کښې پښېمانه مږه که

خواته خواته کښې د خواته تقاضې
په بودا توب مسلمان مږه که

مانه زما د حال تپوس مږه کوه
په زړه زخمې په خوله خدا يمه زه

پينه سپوږمۍ کښې ستانقشونه لټوم
کښې مېن خدا پگو په تاييمه زه

د خپل پردې خدا به خه کږه مږه
خپله خپل ځان پورې خدا يمه زه

په محفل کښې بلبډې ته که په قبر ژړېدې ته
نن خو خدا پښگو که اے شمعې د مدام په رنگې وې ته

زه به خدا ته زاري او کوم مایه خدا ته د کلاب کل کړي
که اوربل کښې ې ابدې ته که کڅو کښې ې تومې ته

نور هم فتنه فتنه شوه نور هم غرور غرور شوه
ایښې خدا ته دې پند ده که ورته وې مسېدې ته

ستار اتله یو زلزله وه، ستار اتله نویو قیامت و
هغه وخت به لاشه حال وي چې محفل نه خه وختې ته

رڼه به ټول شم سترگې سترگې، سترگې سترگې به ټول شمه
نوکله ستا وعده رښتیا وي په رښتیا کلي راځي ته

ستاد سرو سترگو کا سوکښې د کوڼو نشې گسټې دي
هسې نه چې چرته توکې شي خه له ې بل خوا پروې ته

دا د ميني يو اوصول دے، دا د ميني يو قانون دے
چي په نوله به هيڅ نه واچي چي په نوله به لاس ابدې ته

چي په شپه د انتظار کي ددې ستور وسترکي سرې شي
اوپه زړه ې خه چل اوشي نوره پوښ شم چي راځي ته

اے مغنومر بد نصيبه بد قسمت ې بد قسمت
دا سې وخت کي وارا خطا شوې چي منزل ته شوې نږدې ته

د زبۀ تسکين په مېخانۍ کښې لټوم
د سرو شرابو پېمانو کښې لټوم

يوه رنگينه تېره شوې لمحہ
ربايه ستا په ترانو کښې لټوم

په راتۀ ې ستا په سرچغلي کړې وه
هغه يو ستورۍ بېگانو کښې لټوم

زه څو چارن يم چې دې زبۀ له به نڼ
کومه بانه په بهانو کښې لټوم

نن خوبه ټي زه درته يادومر حكه
نوې وعدا دې په وعدو كښې لټوم

حكه ساقى خوك مستي نه نه حكه
وركه تواني دې پېماتو كښې لټوم

چې نه نومې او نه رباب وي گلهې
بيادې د زړه په پر پشانو كښې لټوم

دُنیا د اُمید ونو ږي خه ورانه غوندي ښکاري
اشنا ږي په لوڼو نو نن پښېمانه غوندي ښکاري

ډېرې خبرې ږي دهغې په مخ ليدلې دي
خدا بڼگو اړينه ځکه خبرانه غوندي ښکاري

نشته دے خوشبختي جوړې سپر ليه ستا په کلوکښي
ځکه خو بورا هم سرگردانه غوندي ښکاري

داد دے اے زېږکيه سپوږمۍ نيم آسمان ته راغله
ولاړه ده دې ته خه ستومانه غوندي ښکاري

توبه به کړم نا صحنه خو ږي دور د مستۍ تېر شي
لوانۍ کښې خو توبه راته خه کړانه غوندي ښکاري

بنه دے انکار د اقرارونو ځنې
تشو وعدو تشو لوظونو ځنې

ستا ددې قېچ او مېړونو ځنې
زار دې شم زار د قدمونو ځنې

راځه چې دواپه بس پخلا شوه کړې
بنه دے وصال د فرقتونو ځنې

کلونو هم چل د خندا زده کړلو
زما د زپه د پرهرونو ځنې

مغموم هو صبر يې نياز کړلو
د مندو تړيو تدبيرونو ځنې

112

دَ نیکو بدی حساب به شی عقی کُنی
مُتسبه بس دے لاپه شه په حیا کُنی

کله کله هچي په کپس کپس په خندا شی
نو نغمي غوندې خورې شی په فضا کُنی

د سینې د سرو لمبونه هچي جدا شول
ا سویلي می په خندا شو په هوا کُنی

ا حساسونه می زړې کُنی په لیزان کُنی
دا اثر می دے لید لے ستا خندا کُنی

پچي د پېغلو د بښاست ذکر شروع شي
دا پېدا شي يو جنون غوندې په ما کښې

پچي د زړه خيره شونډو ته را نشي
کله کله داسې کېږي په حسيه کېږي

نوس خه نه دي خودا زړه به ېې لږ ښه شي
را شه کينه لږه ما سره په خوا کېږي

دا تو غلط دي ڇي خنڊ لے نشم
غم د بيلتون گني زر غيلے نشم

د بدن اچي ويره ډي ماسره ده
گني تحه زه درته کتله نشم

زه ڇي د سوال سره عادت نه یم
حکه نو تانه تحه غو بښتله نشم

زه د وصال ولي دُعا اوکړمه
نچله نچل غم نو زياتوله نشم

د شوکيد وپه گواهي کښي گهلي
د آسمان ستوري را بلله نشم

که غم ډي غروي هم نو بحال یم
سپکه وپنا ډي زه اوړله نشم

خُٔ ٲه زما د مرگ سوالونه کوي
بيا به به چا باندې نازونه کوي

ستا خوس اوربل چرته پر پشانه نشي
حُکه خوځنگ ترې هم بادونه کوي

ثومره نشه د عشق شراب کښې ډي
دومره اثر کله جامونه کوي

چرته يو سوال به ې منل وي نو
ثومره به ما د پر احسانونه کوي

ستاجد ايي کښې خُٔ خبر ې گُلهې
خُٔ خُٔ کاڼي دې دا يادونه کوي

خه په زړا خه په زارو تپړه شوه
شپه د هجران خه په خوړو تپړه شوه

په سترگو سترگو کښې مسکې غوندې شوه
راسره، خخته په نخر و تپړه شوه

دا شپوڅه خته د منگن منډه
چې په ول ول کښې د کشتو تپړه شوه

ستا د جنت په طمعه طمعه شپه
خوانه خواڼي په مصلو تپړه شوه

توک د مغموم د حاله خه خبر شو
چې ې خواڼي په اسو پلو تپړه شوه

په ٻڌائڻه غم ڪ شين خالي ۾ي قسم
په زړه شين داغ ڪه ڪ خال دے زما

ڪ ٻڌائڻه په هر ساعت ۾ي قسم
هره ڪهري لڪه يو ڪال دے زما

ستتا په ستم په ناڪردو ۾ي قسم
ڪ ٻڌو نه بدتر حال دے زما

ڇڏي سڀي ڪٽي ٿول ماحول سرور سرور شي
ما ٿول بيا ڪ توڻي خلقه ضرور شي

دا ڪناه ٽوڪ هسي نه ڪوي وا عظه
نعو حالاتو نه ڇي شانہ ڊهر مجبو شي

دَ ذِرَّۃٌ دَ غَم ۛ رانہ ٲیوس مہ کوئی
دَ سترگو نم ۛ رانہ ٲیوس مہ کوئی

دَ توی اوربل ٲہ تورو شٲوٲی قسم
دَ زلفو خم ۛ رانہ ٲیوس مہ کوئی

عشی نظر دَ ذِرَّۃٌ ٲہ سر ویشتلے
دَ کوٲ اوسم ۛ رانہ ٲیوس مہ کوئی

ٲوڪ ورتہ سُورٺوڪ ورتہ شين وايُ
دې ڀسري تہ ٲوڪ رنگين وايُ

سپينہ نخيرہ اشنا دغہ دہ ڀڇي
دا سڀ ٲوڪ نشتہ دے ڀڇي سپين وايُ

دا ڀڄمن اوُ دا ڪلونه ڀڇي شنه سُرہ دي
پہ سپري د اديرې باندي ڀي خه دي

هٽڻ به نه وایم د مړو مري مڙہ دي
تو افسوس پہ دې ژوند وڃي ژوندي نه د

شپي ڌ بيلتانه دومره اوڀر ڏي راءُ
ستا ڌ اوڀر ڌو زلفو ڪشائي ڏي راءُ

بيا ڌ ڀسري ڪه اواز ڀي نوندي شو؟
بيا ڀه ماڻهو زما توڻي ڏي راءُ

راشه ڀي ڀناست ڏي درته ره اوستايم
خدا ڀگو آئيني توڻي ڀندي ڏي راءُ

نن ڪه زما سر روستا قدم ڏي اشنا
دا هم حادثي ڌ زماڻي ڏي راءُ

ارمانونه ۾ ڇي خاور ۾ شي اير ۾ شي
نوگردونه تر ۾ نه جوړ ستا د کوڅي شي

ڇي ستا خور اوبل ۾ کله کله ياد شي
پر پشاني ۾ په ټول ماحول باندې نور شي

تصویر د لوپي ڇي رالہ و اشي
په فضا کښي د سپرلي شان علا ۾ شي

زه به ستا گروان ته لاس کړم ته زما ته
را پيدا ڇي مېکد و کښي هکام ۾ شي

لاخو ډېره لاره پاتي ده منزل ته
خدا ځي دې مل زما د ماتې حوصلي شي

سپون می ته

(د خیال په دنیا کېنې د سپون می سره ټوخنې)

په شین آسمان کېنې خنډیدونکې سپون می
 په تورو شپو کېنې خړدوونکې سپون می
 ستا په نیمګړې پېغلتوب ې قسم
 ستا په دې داسې پوښتوب ې قسم
 چې د بیلټون په تور و شپو کېنې چرې
 د تنهایی سختو لمحو کېنې چرې
 زما د زړه ته مشغولا غوندې وې
 حکه چې ته ې د لېلې غوندې وې
 ته به آسمان کېنې په خندا شوې کله
 پسته ورېځ کېنې به په غلا شوې کله
 بیا به ښکاره شوې سپدوونکې غوندې
 ددې دنیانه شرمېدونکې غوندې
 قسم ې ستا تورو دا غونډۍ باندې
 د خپل زړګي په پرهرونو باندې

هغه نحرې به دې زه هېرې نه کړم
 هغه شو شيې به چرې هېرې نه کړم
 ستا په کتو کتو مې شيې اړولې
 ما د بيلتون سختې لمې اړولې
 اوس دې هم خدا پېگوي احسان منم
 لوتې ئې د غرنه په خپل ځان منم
 نو اے زما د تورو شيو ملگرې
 د جدايي او شوکيدو ملگرې
 نن ته اوده شه چې تيدې تيدې شي
 دا تيدې په ټول جهان نحرې شي
 نن چې دا شپه څومره وږده شي بڼه ده
 اودا تياره چې يو په دوه شي بڼه ده

ځکه چې نن زما لېلې راځي
 ددې د نياڼه به په غلارځي

”غم“

بن تھو ٻي پر پند ده غم
چي لڙه ساء واخلم
چي لڙه ساء واخلم
نو بيا به تا واخلم

ورکو ٿي زبده دے زما
دا اُميد ونه پکڻي
پو ٿسڪي زبده دے زما
دا ارمان ونه پکڻي

د چا ليد و ته گورے
زده ناقلاره يمه
نه چي نا اُميده گورے
زده ديهاره يمه

دومره چي پر پند ده چي توند
زده د خندا واخلم
توند د اشنا د مينڀي
هه د وقا واخلم

بن تھو ٻي پر پند ده غم
چي لڙه ساء واخلم

چي لڙه ساء واخلم
نو بيا به تا واخلم

خاڊي ڏنيانه لڙي بيڪله ڏنيان وٽ زما
 داسي دنيا ڪٽي وٽهڙي چي بس زما وٽ زما

پڪڻي خندل شوءِ ما پڪڻي ڙپل شوءِ ما
 چي ڏوڪ ڪٽل ڀي عوبيت پڪڻي ڪٽل شوءِ ما

نه وٽ جفانه خبر نه ڏ وٽانه خبر
 نه ڏ جزا نه خبر نه ڏ سزانه خبر

دومره ڀي پر پرده ڀي غم زه ڏ اشنا واخلم
 ڪه ڊر درون وي نوهم ڀي به ستا واخلم

لڻ تو ڀي پر پرده غم
 چي لڻه ساءِ واخلم

چي لڻه ساءِ واخلم
 نو بيا به تا واخلم

تعبیر

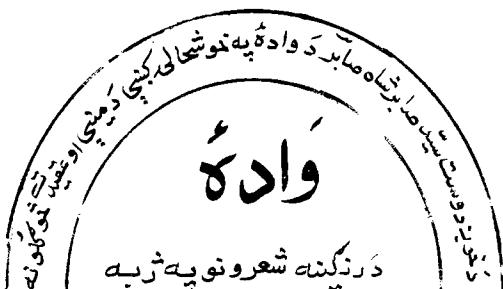
لکه سپر لے چي په چمن راشي
په سمه غر او په گهن راشي

په تورو شيو کښي لکه سور غونډي
نا امیدی کښي لکه زړه غونډي

د خوب زړي یو ترانه غونته کښي
د سرو شرابو پېسمانه غونته کښي

زما د خوب ښکله تعبیر شوې ته
د نا مراده زړه تقدیر شوې ته

د زړه دنیا ته په دې شان راغلي
ورايي دنیا ته په ښه شان راغلي

”راځئ چې ټول په جمع يو آلا او کړو آلا“
 راځئ چې د صابر د سهرې وټونونه قربان شو
 راځئ چې د سهرې د دې کتونونه قربان شو
 راځئ د نوشحالی د دې وختونو نه قربان شو
 راځئ چې هم د ساز روهم سرونه قربان شو
 ”راځئ چې ټول په جمع يو آلا او کړو آلا“
 نن ستوري په اسمان کېنې دي نشه نشه غوندې
 نه صرف نشه نه دي، دي کچه کچه غوندې
 کله د غصې ته شي لمبه لمبه غوندې
 کله داسې تېت شي، شي ديوه ديوه غوندې
 سهرې ته کټه نشي دي د زړه په رڼا خټه غوندې
 دوي هم راته بڼکاري دي بد نيتته د بنده غوندې
 راځئ چې ټول په جمع يو آلا او کړو آلا

لنڀه شان موده ځان انتظار ٿومره اوږده شوله
شکر دے اے خدا يه ڇي مونن طمع پرورش شوله
سهره نن ځان واده ځو صابريه سر محو شوله
اوگورځي دنيا ځان دږي سهرې په تماشه شوله

راځي ڇي ټول په جمع يو آلا اوکړو آلا
صابريه ته ځان مور ځان رمانونو نه خبر نه وي
ته جوړې د پلار د حسرتونو نه خبر نه وي
ته ځان ځپلو ټو پندو د غمونو نه خبر نه وي
ته دږي جوړ ځان روڼو ځان فکرونو نه خبر نه وي
ټومره په ارمان ستا ځان واده ځان سرسهره ووه
ټومره "تلوسه کښي دږي ساعت او دږي لمخونه ووه

راځي ڇي ټول په جمع يو آلا اوکړو آلا
مغموم به مډا ځان خپله بڼه په خو ټکو کښي کړي
يا به ئي بيان د شاعري په خو جملو کښي کړي
خپل دواړه (اسونه به اوچت په نيمو شپو کښي کړي
سوال به ځان خپل رب نه په خاموشه خاموشو کښي کړي

دا ځانونه د لارې دوه ملگري تل ودان لري
ته ئي په خپل فضل هر آفت نه په امان لري

— آمین —

يک= اوپشکشر: عبد الله جان مغموم

ځان واده نيټه ۲۴ ستمبر ۱۹۹۵

دې ته

(په مېدان کېنې د دې دکېا يوه نقشه يوه ننداره)

گلوه شي گلې پېنې په کړا کېنې په خندا شي ته
 سرتړپښو ادا شي ته
 اوڅورې چورکونه هرچورک کېنې په هوا شي ته
 سرتړپښو ادا شي ته

تايته شي کڼه شي په کڼه کېنې بياراسمه شي
 ډکه له ستمه شي
 ډېرې نڅرې اوکړې په نڅرو نڅو ډېرې دمه شي
 ډکه له ستمه شي

نری نری گلې پېنې ناگهانه په تړپکو شي
 سرپه کالکوچکوشي
 واردرنه خطا شي وارخطا نه په چورکو شي
 سرپه کالکوچکوشي

تہ ئی کچھ نعوپکھ نری ملا دی لکھ لختہ دہ
 لختہ ترې ہم سخته دہ
 ہرہ یو ادا دی د قیامت نخبونہ سخته دہ
 سختونہ ہم سخته دہ

سپل نہ جد اشو پ مرغی ہر چاتہ نزدی شی تہ
 پہ طمعہ دیپسی شی تہ
 او وہی سانگونہ پہ خہ چل ہلے دی شی تہ
 پہ طمعہ دیپسی شی تہ

چاتہ وہی سترگی چاتہ بل رنگ (شارپ) کوپ
 دا کوپ نخری کوپ
 تال کبھی د سازونو د چالونو نظارپ کوپ
 دا کوپ نخری کوپ

شرنگ دھر پنز پ کبھی دی بی شمہرہ قسادونہ دی
 دپر دپر طوفانونہ دی
 سرپ سترگی دی تہ دی د شرابو چک جامونہ دی
 دپر دپر طوفانونہ دی

د خټکو مزي ته خطاب

اے د اغزو او د کلونو مزي
 دکانو تيگو تورو غرونو مزي
 اے دهمت د خزانو مپرمي
 د شجاعت د سپايونو مزي
 د پښتو مورې د پښتونه دې
 د خوشحال غوندي زمرونه دې
 ستا احترام کول پکار دي منم
 تاته سلام کول پکار دي منم
 اے د پڅمن اے د گهن خاورې
 اے د خټکو د وطن خاورې
 اے د غېرت د افسانو مپرمي
 د خوشحال خان د مضبوط تن خاورې
 د غېرت مورې د غېرت نه دې
 اے د خټکو د عظمت نه دې
 ستا احترام کول پکار دي منم
 تاته سلام کول پکار دي منم

خُڪرچي تادخيل عزت د پياره
د آزادي د حفاظت د پياره

د خوشحال خان غوندي زامن راوړي
داسي غازيان داسي قورزي راوړي
چي اباسين کښي ځي سپلاډ راوستو
شارو مېرو کښي ځي انقلاب راوستو

ستا احترام کول پکار دي منم
تاته سلام کول پکار دي منم
د زورې د غېرت نه ډکي
د خټکو د عظمت نه ډکي

د خوشحال خان اس په تاپښي رښي دي
تاد شفقت نه په سينې اېښي دي
ختک زلمي تاباندي سر اېښي دے
تاپه خپل زړه په خپل ځيگر اېښي دے

ستا احترام کول پکار دي منم
تاته سلام کول پکار دي منم
د پښتو مورې د پښتو نه ډکي
د خوشحال خان غوندي زمرونه ډکي

ستا په خورۍ باندي خوار پښه زه
که تپوس کوم کنه کار پښه زه
دومره تپوس درنه کوم چي ولي
دا روږي تڼي او برېنده شوې ته

دومره تپوس درنه کوم خټکي
پس د خوشحال نه پسته شنډ شوې ته

د مغموم ديو خط په جواب ښي

اشنا مننه شاعري ې ستا وېشکي کوږ نه کسه
زما په تېو له شاعري ښي تا فرحت او نه موند
ما په قدم قدم په ځان پورې خندلي تودري
ما ته احساس دې پې ما ټوک هم خندولي نه دي
ته په خپله هم مغموم وې ادا کار پې هم وې
تا خپل دردونه پېتولې شو ما پټ نه کړې شو
ما ته احساس دې تا د ننه ځان څرلې هم شو
دا دې کمال و چې په شونډه و به دې تل خندا وه
زه چې خه او مه هغه و و مه ادا کار نه و و مه
زه اعتراف کوم چې ته د وخت يو لوی فنکار وې
تا د رومان په رېښمي پردو ښي ځان نغښتې شو
تا خپل غمونه په خپل زړه ښي خوندي کړي چې و
ما په مورو د نظريو په شان ديو نه ليدل
وخت او حالاتو نظريو داسې درې درې کړم
د زړه چپې وړاندې په مخه کړې ستا کار پې نگران و
په زړه پر هروې غوڅا خلقو ښي خندا وېشله
ما ته احساس دې زما کار هم خه آسان نونه و
زه درنه ورستو شوم چې وخت په وخت غبار پې ايستو

ما خپل غمونه که هر څو د فن نقاب ښي پټ کړم
ته چې فنکار وې سمه ستي ې د فن روح ته کوز شوې

قمر رايې مردان ۱۹ اگست ۲۰۰۰